

1719.

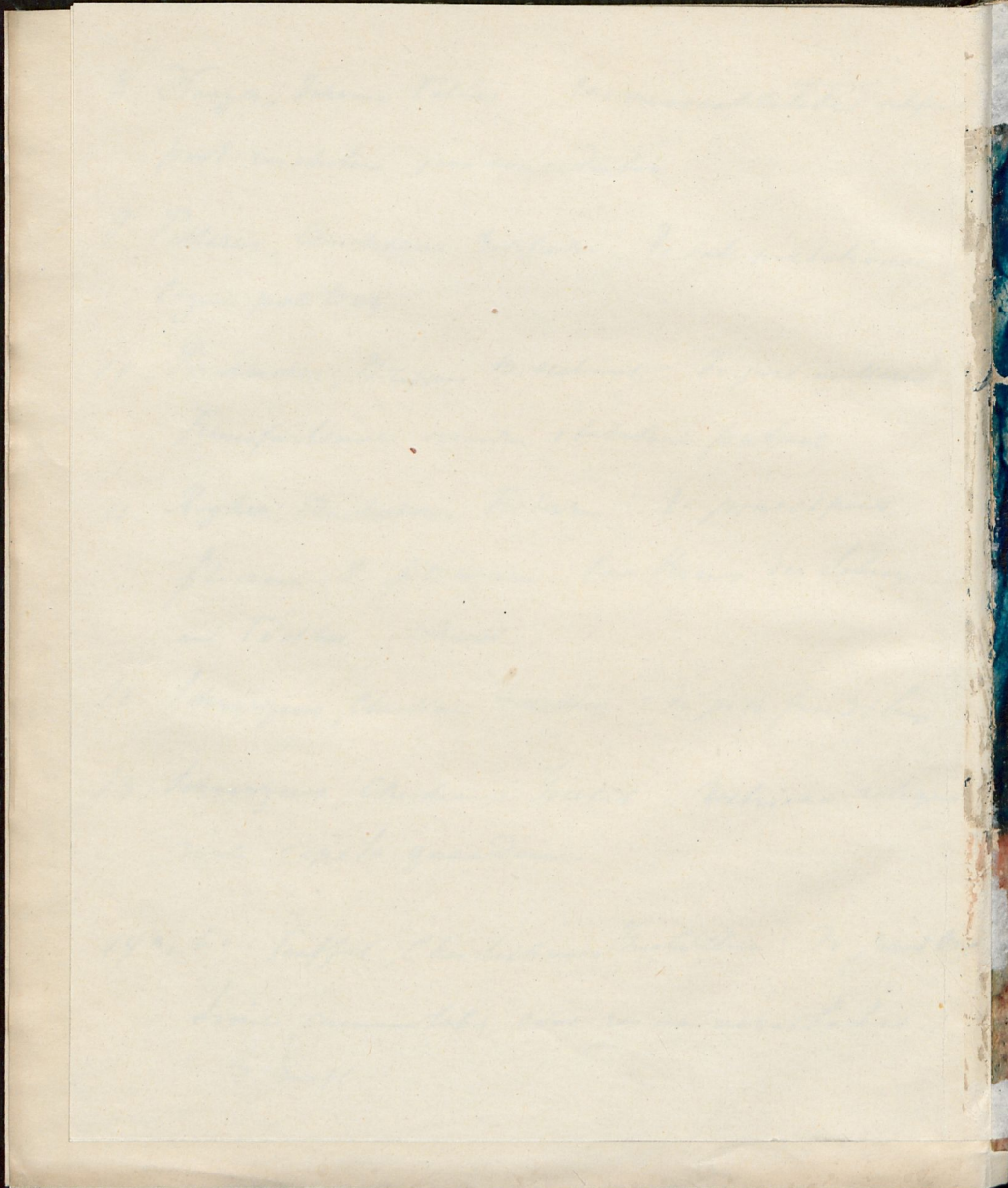
1. Apinus, Sigismundus Jacobus: De ingeniorum tardiorum
felicitate in locando.
Scurtus in servitute
2. Viridius, Georgius Rudovicus: ~~De et quatenus cines~~
sive de pondere Legis XV. §. ult. d. 4. de unfructu etc. ex parte
et ceteri. Dominus explicata.
3. Viridius, Georgius Rudovicus: De et quatenus cines
at enim pro republica capienda iugi pernit
et M. natural illustrata
4. et 5. Schickel, Hieronymus: De potestate superiorum
in mutandis ultimis voluntatibus
5. Kaerlinus, Jacobus W. Chelms: Insuperatus Liberos.
philosophica, jura natural liberatis delincaus.
6. et 7. Schickel, Felix Rudovicus: De probatone per
stemma genealogica. 2 Sept. 1724. 1750
7. Kottelmann, Thaurus: De fidei clypeo. Von
Adelone L. 1721. L. 1721.

8. Huezer, Johann Fabius: *De irreversibilitate obsequii
post resolutionem iuris concordantis*
9. Pellerus, Christophorus Godefridi: *De interpretatione
legum politica*
10. Perstbeker, Philippus W. Eckharts: *De iure mulieris
Renuerburgense secundum statuta politica*
11. Reyer, Christophorus Fridericus: *De praecipuis
filiorum et filiarum. Von Vorn der Söhne
und Töchter 2 Bucht.*
12. Schwarzgus, Christianus Guellicus: *De p^{ro} fructibus*
13. Schwarzgus, Christianus Guellicus: *Doctrinae ecologicae
sive capita quaedam.*
- 14 a, b c. Tenffel, Christophorus Guellicus: *De iuris-dic-
tione communitali sive res universitates.
3 Bucht.*

3

be-20

1719/46

DISSERTATIO IVRIDICA INAVGVRALIS ^{16. 5}
DE
POTESTATE SVPERIORVM
IN MVTANDIS
VLTIMIS VOLVNTATIBVS,

GERMANICE:

Von der Macht eines Fürsten, seiner Vorfahren, auch Unterthanen, verfertigten letzten Willen ändern zu können.

QVAM

IN INCLVTA VNIVERSITATE ALTORFINA

D. XXIII. APRIL. ANNO MDCCXIX.

PRO LICENTIA

EXPOSVIT

HIERONYMVS ECKEBRECHT,

NORIMBERGENSIS.

IENAE,

REC. LITTERIS IO. BERNH. HELLERI,

A. O. R. MDCCXLI.

10
DISSERTATIO JURIDICA IN ACADEMIA
DE
POTESTATE SUPERIORUM
IN MUNITIBUS
VLTIMIS VOLUNTATIBUS

ORDINIS
IN ACADEMIA JURIS
PUBLICE AUCTORITATE

IN ACADEMIA UNIVERSITATE A THORINIA
ANNO MDCCCLXIX

P. O. L. G. E. N. T. I. A

HIERONYMUS KORBRECHT

NORMEN

23

IN ACADEMIA
P. O. L. G. E. N. T. I. A
A. O. R. M. C. C. C. L. X. I. X.

PROOEMIUM.

Quanta sit tractationum de *Ultimis Voluntatibus* necessitas, & inde resultans utilitas, quotidiana factorum controversiarumque de illis ortarum frequentia satis testatur. Vix enim ac ne vix quidem ullum profertur ultimæ cujusdam defuncti voluntatis elogium, etiam à peritissimis Jctis adhibita omni circumspeditione conscriptum, quod non suos patiatu manes, & innumeris sit subjectum contradictionibus. Stryck. *de Cautel. testam. cap. l. §. 1. & 2.* Plerumque enim contingit, ut defuncti judicium

A 2

vel

vel ratione sui ipsius, vel institutionis heredis, vel
 solennitatis omitta, vel ordinis & verborum am-
 biguitate subvertatur. *Rolandin. in Proem. Flor.*
ult. Volunt. *Ecquis omnes potest enumerare*
causas, ob quas de ultimis defunctorum dispo-
sitionibus lites moventur? Hinc etiam factum,
ut nonnulli Doctorum celeberrimorum nostri
ævi publice Principibus svaserint, testamenta ut
penitus prohibeant. Stryck. in Caut. test. c. I. §. 3.
Et seqq. & statuerint, testamentorum faciendo-
rum libertatem Reipublicæ valde esse noxiam;
Illustr. Thomaf. in Diff. de Origin. success. test.
§. 59. Et not. ad h. §. Lit. f. conf. §. 39. diff. c. *At*
approbata à plerisque Rebuspublicis facultate te-
standi, quotidianus hujus materiæ usus accuratio-
rem & indefessam requirit applicationem: quo-
tidiana enim plenius sunt attingenda, L. 25. ff. de
libert. leg. & pernecessaria. L. 1. pr. ff. de susp. tut.
Hæc vero applicatio magnos nobis promittit in
foro fructus; vid. Stryck. c. l. in præf. & sua se
commendat utilitate, ita, ut non opus esse arbi-
trær, de utilitate materiæ de ultimis Volunta-
tibus plura disserere; sed liceat mihi tractationi-
bis ultimarum voluntatum applicare, L. 1. ff. de
restit. in integr. conf. Mantica in Proem. de Conj.
ult.

ult. volunt. Hisce rationibus adductus, materiam quandam ultimarum voluntatum in conscribenda bono cum Deo dissertatione inaugurali mea proponendam, operæ precium esse duxi. Sistent itaque tibi, *Lector Benevole*, paginae sequentes Schediasma quoddam *de Potestate Superiorum in mutandis ultimis Voluntatibus*. Invenies in Cap. I. Generaliora quædam de libertate voluntatis, de facultate testandi, & potestate Superiorum limitata in mutandis testamentis aliorum. Caput II. tibi demonstrabit causas, ob quas potissimum Superior contra voluntatem testatorum voluntates ultimas possit mutare, & ibi reperies specialiora harum causarum fundamenta & conclusiones. Optarem, ut ad hanc dissertationem elaborandam mihi tanta experientia tanta studia, tantum temporis spacium, tantæque valetudinis vires suppeterent, quantas dignitas materiæ requirit; non esset, ut abs Te, *Benevole Lector*, enixe peterem, velis ea, quæ inconsiderantius scripsi, omisi, vel addidi, æqui bonique consulere, corrigere, supplere, delere.

CAPVT I.

§. I.

Ad ipsam nunc, auxiliante Deo, tractationem accedens, pauca quaedam in hoc §. de hominis voluntate ejusque facultatibus prae-mittenda censui. Est autem Voluntas, ut Aristotelis in *Lib. 1. Rhetor. 10.* definitione utar, appetitio boni cum ratione conjuncta; vel facultas mentis nostrae, qua bonum appetimus, malum aversemur: quae in actionibus humanis agit & sponte, Pufend. *de Jur. Nat. L. 1. c. 4. §. 1.* & libere, *L. 4. ff. de stat. homin. arg. L. 21. C. Mandat.* ita, ut homo, positis requisitis, nec vi aut jure prohibitus, *leg. cit. 4.* possit circa objectum unicum velle vel nolle; pluribus vero objectis praesentibus, unum, quod ipsi libet, eligere; quarum libertatum illam Philosophi dixerunt Libertatem contradictionis, hanc Contrarietatis. Pufend. *l. 2. §. 2.* Hinc etiam voluntas moderatrix actionum humanarum audit. Pufend. *l. 2. §. 1.* ista enim distingvit actus, propositum & maleficia. *L. 5. C. ad Leg. Corn. de sicar. L. 20. C. ad Leg. Jul. de adult. arg. L. 39. ff. de furt. Mantic. de Conj. ult. Volunt. L. 1. t. 3. n. 5. sqq. can. 1. caus. 15. quest. 1.* Unde Baldus, tolle, inquit, voluntatem ex medio, omnis actus est indifferens. *in Leg. alleg. 20. C. ad L. Jul. de adult.* Ex qua vero libertate fluit, quod inconstantia voluntatis nihil sit constantius; & de ea possit exclamari: Varium & mutabile semper Voluntas! Est enim mutabilis & ambulatoria usque

usque ad vita supremum exitum. *L. 32. §. 2. ff. de donat. inter Vir. & Ux. L. 4. ff. de adim. vel transf. leg. Stryck. in Cautel. test. c. 24. Baitell. in decis. Vl. Vol. decis. 77. n. 39.* hoc enim demum interveniente, homo velle desinit, & sua extinguitur voluntas. *L. 4. ff. locat. arg. L. 9. ff. qui sine manum. Rolandin. in Proam. Flor. ult. volunt. & P. I. rubr. III. n. 3.*

§. II. Hæc jam prædicata voluntatis humanæ ambulatoria libertas quam maxime sese exerit in declarandis mentis testationibus; quippe quæ adeo illimitata & suprema est, ut nemo sibi legem dicere valeat, à qua postea ipsi pro lubitu recedere non liceat: nihil enim magis hominibus debetur, quam ut supremæ voluntatis, postquam jam aliud velle non possunt, liber sit stylus, & licitum, quod iterum non redit, arbitrium. *L. 1. C. de SS. Eccles. L. 22. ff. de leg. 3. L. 19. C. de testam. L. 87. ff. de cond. & demonstr. Brunnemann. & Perez. ad Leg. cit. 1. C. de SS. Eccles. Rolandin. c. 1. rubr. 1. n. 3. Gratian. discept. for. tom. 5. c. 908. Reformatio Norica tit. 39. l. 12.* Arbitrium itaque testantis tanta gaudet libertate, ut testator illud pro lubitu & mutare, & revocare, & cancellare queat: voluntas quippe ultima nullo modo irrevocabilis haberi potest, nec illa dicenda esset ultima voluntas, nisi maneret revocabilis. *Bartol. in Leg. 22. ff. de leg. 3. Mantil. de conjecl. ult. volunt. L. 1. t. 4. §. 7. & autores ibi citati.* Quam revocandi & mutandi facultatem nemo sibi ipsimet efficaciter adimere potest, ut ut se juramento testator adstringat, se nunquam testamentum suum mutaturum vel revocaturum esse: quam sententiam fere omnes legum Civilium interpretes pro aris & focis tenent atque defendunt. *Glossa in can. ult. caus. 13. qu. 3. Alexand.*

in Leg. stipulatio hoc modo, 61. n. 5. ff. de verb. oblig. Bald. L. 2. conf. 338. Vasquius de success. P. III. qua inscripta est de success. resol. L. 1. §. 1. n. 1. Adeo ut hujusmodi testator testamentum juramento confirmatum revocans non committat perjurium, nec incurrat in ejus pœnam. arg. L. 26. de jurejurand. L. 2. C. de reb. cred. Vasquius l. c. n. 3. Juramentum enim regulatur secundum naturam rei, cui adjicitur. L. ult. C. de non num. pec. L. 11. ff. §. 2. de jurejur. c. 25. x. de jurejur. Mantic. de tac. & amb. convent. L. 4. tit. 32. n. 89. Stryck, de caut. ult. vol. c. 24. §. 4. & autores ibi citati. Lauterbach, de mort. caus. donat. th. 42. Tabor. f. 381. ax. 37. Natura autem ultimarum voluntatum est, esse revocabiles & mutabiles, per ea, quæ in principio hujus §. tradidimus. Peccat tamen hujusmodi testator sine prægnanti causa suum testamentum revocando, & in conscientia perjurium committit. Joh. Dil. Dur. 11. de art. test. caut. 12. n. 7. Ac si SS. Canonum præcepta & regulas Juris Canonici Interpretum sequi amamus, statuendum, juramentum de non mutanda ultima voluntate servandum esse; quippe quod absque dispendio salutis æternæ servari potest. cap. 2. de pact. in 610 cap. 28. x. de jurejur. Alciat. in c. cum conting. n. 77. Soci. in L. stipul. hoc modo 61. ff. de V. O. n. 50. Brunnem. ad L. 12. C. de pact. Hartm. Pistor. P. 4. qu. 2. n. 26. Stryck. c. l. cap. 24. §. 24. & autores ibi de utraque opinione citati. Ast cum per Juris Canon. Doctorum sententiam libertas testandi nimium constringatur, si simpliciter defendere velimus, testamentum jurejurando de non mutanda amplius voluntate confirmatum, immutari non posse; & econtrario, si testatoribus secundum Juris Civ. peritorum opinionem pro lubitu juratum mentis suæ ultimum elogium

elogium mutare liberum esse statuamus ; libertas testandi nimirum extendatur : utrorumque Doctorum opinionem aliqualem limitationem pati arbitror ; de qua limitatione, hujusque rationibus haud incongrue Vasquium in *tract. de success.* & quidem in *Part. III. de successionum resolutione L. 1. §. 1. n. 3. & 4.* opinatum fuisse reor ; quare ejus verba afferre licebit : *Siquis*, inquit, *testamentum fecit, juravitque id non mutare, siquidem ne vera, vel nulla nova causa & justa testamenti mutandi orta est, vel cum retro jam fuisset, denuo detecta non est, non video, quonam modo testamentum mutare queat, quin perjurus fiat. Quod si vero orta est nova causa, vel cum antea esset occulta, tamen denuo detecta est, equissimum est, testatorem posse testamentum mutare, nec per hoc perjurum videri. Quidenim, si heres testatoris uxorem compresserat ? quid si ejus vita insidiabatur ? vel aliter inter eos culpa ipsius heredis exorta fuerunt inimicitia capitales ? certe in omnibus his speciebus & similibus inhumanum ac incivile esset, testatorem compelli in eadem voluntate perseverare, illumque indignum & immeritum lucro & non potius malo (quod tamen meum non facio, omnis enim moriens condonasse praterita videtur) affici. Quid ergo, si ea causa, quae denuo vel detecta, vel nata fuit, non erat satis justa, aut efficax ; sed tamen ipsi testatori satis justa ac efficax visa fuit, ac ideo testamentum mutavit ? & quidem nec tunc perjurus videbitur. Nam id non quidem tam ex communi hominum voluntate aut judicio, quam ex propria cujuscunque testatoris opinione judicandum est. arg. L. quia poterat. 4. ff. ad Sct. Trebell. elegans text. in L. quae sub condit. 8. in pr. ff. de condit. instit. Cum enim juramentum illud sit interpretandum, ut cesset, quando justa causa denuo vel orta vel detecta est. arg. text. not. in l. fin. C. de non numer. pec.*

B

c. cum

c. cum M. Farrariens. de consl. & que plenissime tradit. Andr. Tiraquell. de causa ces. par. 1. quasi tunc consensus jurantis deficiat, ut d. L. fin. d. c. Cum M. superest, ut transgressio juramenti postea secuta, non tam sensui & menti jurantis, quam verbis duntaxat pugnare videatur, id quod in consideratione non est, sicque perjurium non fit. Ergo cum justa causa sit ea, que ipsi testatori justa visa fuit; superest, ut de tali juramento vel perjurio in foro contentioso aliquis queri non possit. L. 2. C. de reb. Cred. Quod si conscientia quoad Deum egerimus, inculpatus erit, siquidem causa vel justa erat, vel testatori justa visa fuit; quod si nec justa erat nec justa videbatur, tunc perjurus erit, & secundum has distinctiones superiores varietates conciliari possunt & debent. Quam limitationem, ob gravem scilicet causam testamentum juratum mutari posse, etiam admittunt Joh. Dauth. de test. n. 89. sqq. Covarruv. de testam. p. 2. num. 9. Ant. Faber in Cod. Sabaud. L. 6. tit. 5. def. 12. Quos & plures allegat Stryck. caut. test. cap. 24. §. 24. in fin. Et sic iuramentum hujusmodi adjectum nihil operatur, nisi quod vim habeat clausulæ codicillaris L. 77. §. 23. ff. de leg. 2. Mantic. de conject. ult. vol. L. 1. tit. 9. n. 12. sqq. & autores ibi allegat. Sicuti vero nec juramento de intemerata ultima sua voluntate conservanda, libertas testandi & testamentum mutandi restringi, ita nec ista pactis auferri potest; omnia enim pacta de futura successione sive tertio non consentiente, sive mutua, sunt illicita & reprobata. L. ult. ff. de suis & legiti. hered. L. 15. & ult. C. de pact. L. 52. §. 9. pro soc. L. 4. C. de inutil. stipul. L. 70. ff. de hered. instit. Zasius ad L. pact. C. de pact. Joh. Dil. Durans tr. de art. test. caut. 10. n. 2. quia libertatem testandi constringunt, & contra bonos mores sunt; L. 61. de V. O. L. 4. C. de inus. stipul. L. 34. C. de transact.

act. continent enim votum captandæ mortis, ac tristissimi & periculossimi sunt exitus. *L. ult. C. de pact.* Exceptio tamen est in Commilitonibus, quorum sc. pacta de futura valent successione mutua, *L. 19. C. de pact. L. 4. C. de inut. stipul.* Cujac. *16. obs. 39.* & in pactis, quod vocant, confraternitatis, quippe quæ ad conservationem familiarum, præsertim illustrium, rite inita, valida censentur: de quibus pactis confer. Stryck. *C. l. C. 5. memb. 3. §. 6. seqq.* Tiracquell. *ad L. si unquam. n. 10. & 11. C. de Revocat. donat.* Mynsing. *L. 2. obs. 33.* Ritter. *in diss. qua extat ap. Arumæum, V. l. 7. P. D. 22.* Syfart *in Nucleo discurs. I. P. p. 722.* Gothofred. *in not. ad L. 5. C. de pact. conveni. lit. n. ubi & plures exceptiones adfert, & in not. ad L. 19. C. de pact.* etiam in pactis dotalibus, si in vim contractus sint concepta; Struv. *synl. 3. Civ. Exerc. 30. tb. 17.* Et Pet. Müller. *in notis lit. n. Richter. Vol. 2. conf. 155.* Berlich. *P. II. con. 51.* Stryck. *c. l. c. 24. §. 29.* & autores ibi citati. Carpz. *2. c. 43. d. 5. 6.* Kohl. *de pactis dotal. p. 2. n. 1. seqq.* si vero pacta dotalia inter conjuges in vim ultimarum voluntatum celebrata existunt, iis non potest secundum Jus Commune libertas testandi restringi vel auferri; possunt enim hujusmodi pacta una parte etiam invita mutari & revocari. *L. 5. C. de pact. conv.* Stryck. *c. l. c. 24. §. 28.* & autores citati. Peck. *de success. conj. L. 1. cap. 7. §. 1. & 7.* Sic quoque testamenta reciproca mutationi sunt obnoxia. Stryck. *l. c. §. 21.* nec officit libertati mutandi, si plures in una charta sua declaraverint mentis ultimæ decreta, quin unus illorum altero invito queat suam immutare dispositionem. Stryck. *c. l. §. 20.* Uti nec aliquis hac facultate pro lubitu mutandi sua ultima judicia privatur, qui principem heredem instituit; *L. 6. C. qui test. fac.*

poss. arg. L. 19. C. de test. Utitur enim hoc in casu princeps jure quasi privatorum. L. 7. C. qui test. fac. poss. L. 3. C. de testam. arg. L. C. ad Leg. Falcid.

§. III. Quamdiu itaque homo vita; tamdiu quoque libera sua revocandi & mutandi animi decreta facultate gaudet; facultate vero hac, privatione, morte scilicet privatur, & eam quoddam non ens extingvit: post mortem enim velle desinimus, & non amplius liberum redit arbitrium. *L. 1. C. de SS. Eccles. L. 4. locat. L. 9. ff. qui sine manu. ff. Rolandin. Flor. ult. vol. procm. & P. 1. rubr. 3. n. 3.* Idcirco si quis suam voluntatem jure fecit, rite quoque sive scriptis sive ore tenus ultimo declaravit, & insuper eam morte superveniente sua confirmavit; ultima voluntas enim vires suas post mortem demum accipit; *Epist. ad Hebr. c. IX. v. 16. 17. L. 49. §. 1. ff. de hered. instit. L. 2. §. 4. ff. test. quemad. aper. Baitell. de ult. vol. Dec. 69. num. 7.* tunc fit immutabilis pro lege servanda & ad unquam adimplenda; *can. 4. caus. 13. qu. 2. L. 16. C. de SS. Eccles. L. 27. pr. ff. de Condit. & Demonstr. L. 24. & 28. C. de Episc. & Cler. Gomez. Comment. var. resol. Jur. Civ. t. 1. c. 2. §. 1. Roland. c. 1. procm. L. 28. §. 2. C. de Episc. & Cler. ibid. Gloss. 8. Baitell. Dec. XII. n. 79. Barz. decis. 6. n. 30. & tuenda, ne pereat; §. fin. inst. de fideic. hered. L. 1. ff. si quis omiff. caus. c. 15. x. de test. nec potest omitti citra conscientiam; L. 5. C. de relig. & fun. L. 30. C. de inoff. test. L. 22. C. de leg. Nov. 1. c. 1. vid. Oldendorp. in tr. de Execut. ult. vol. tit. 2. n. 3. 4. & 13.* Hinc proveniunt axiomata Doctorum: voluntatem scilicet in ultimis voluntatibus dominari, facere totum, uti reginam haberi. *L. 23. in fin. C. de legat. L. 19. ff. de cond. & demonstr. L. 3. §. condit. de adim. leg. L. ex fact. ff. de hered. instit. Barth. ad b. L. Romulejus in tr. de test. precept. bona extr.*

extr. famil. alien. prohib. §. 56. Baitell. Dec. 88. n. 43. dec. 99. n. 22. Mantic. Conject. ult. vol. L. 6. tit. 6. n. 19. Inde etiam Baldus olim nos dicebat, debere sectari voluntates testatorum, sicuti canes leporem. in Leg. fin. C. de impub. & al. subst. conf. idem. Bald. in L. quoniam indig. C. de test.

§. IV. Ut vero post mortem hujusmodi ultima voluntas immutabilis valeat, sedulo testatori cavendum, ne contra leges in ultimo suo declarando elogio impingat, sed jure illud faciat & declarat, h. e. ut secundum jura loci & statutoria testetur, vel alio modo valido, licito suam declaret voluntatem; est enim ultima voluntas legitima dispositio de eo quod quis post mortem suam fieri velit. *conf. L. 1. ff. de test. Mantic. L. 1. tit. 4. n. 11. qui in præcedentibus numeris de definitionibus ultimarum Voluntatum plura adfert, ita ut nec ratione ipsius testatoris & testandi potestatis, vel ratione institutionis, vel solennitatis omissa, vel ratione ordinis & verborum ambiguitate, ejus possit inverti ultimum judicium. Roland. in proœm. c. 1. neve illud fiat vel nullum, vel rumpatur, t. t. de injust. rupt. & irrit. test. Lauterbach. ad h. t. & Comment. t. t. de inoff. test. & in Compend. ubi plures citat autores. Quod quomodo cautus testator evitare debeat & possit, nos præclara Jctorum de orbe literario maxime meritorem volumina edocent, uti Joh. Dilect. Durans in tr. de art. testand. & B. Sam. Stryck. Cautel. testam.*

§. V. Ultimæ hominum voluntates jure sic factæ, & in republica quadam testamentificationem non prohibente, rite declaratæ, à nemine superiorum sine magna & urgente causa ullo modo, neque per rescriptum, aut alios actus similes, post mortem testantis, possunt tolli, aut immutari; sed eorum alias illimitata & suprema potestas

testas hoc in casu limitatur, per *L. 10. C. de testam. Brun-*
nem. & Doctores ad b. l. L. 5. ff. testam. quem. aper. arg.
L. 7. C. de prec. Imp. & arg. L. si donationem C. de revoc.
donat. & doctores ad L. ult. C. si contra jus vel. util. publ.
Romulejus in tr. de testat. praecept. n. 227. n. 235. sq. n. 241.
in fin. Dec. in Consil. 357. n. 5. in fin. Consil. 557. n. 4. 5.
Mantic. de Conject. ult. vol. L. XI. tit. 12. n. 32. autoresque
ibi citati. Mevius ad jus Lubec. P. 2. tit. 1. n. 13. Covarruv.
L. 3. resol. c. 6. n. 7. Vasquius de success. tit. 1. L. 1. §. 1. n.
10. & autores largiter ibi citati. Julius Clarus Alex. de
testam. qu. 2. Siquidem Magistratus defuncti volunta-
tem sequi tenetur, nec ullus iudex contra voluntatem
testatoris pronunciare potest. L. 5. C. de relig. & sumt. fun.
L. 22. C. de leg. c. 4. c. 13. qu. 2. L. 27. ff. de Condit. & de-
monstr. & ea, quae supra §. 3. tradidimus. Et ut exemplo
quodam ex ipsis juris apicibus sumto rem declarem: sic
magistratus oportet tutorem in testamento minus solen-
niter datum ex juris necessitate confirmare, nec alium
substituere potest, L. 1. §. 1. ff. de confir. tut. ibique Go-
thofr. in not. lit. u. Hoppius Comment. ad §. 5. Inst. de tutel.
& Papinianus in l. 26. §. 2. utitur verbo oportet; Eundem,
inquiens, à Pratore confirmari oportet: quod vocabu-
lum necessitatem quandam imponit. vid. Hopp. c. l. Ja-
son ad l. admonend. ff. de iurejur. n. 21.

§. VI. Genuinam hujus sententiae: superiores scilicet de potestate ordinaria ultimas subditorum voluntates mutare vel tollere non posse, rationem esse arbitrari, quod jus nimirum, per concessam facultatem testandi, subjectis & civibus quaesitum ipsis invicis auferri non potest, *L. 4. C. de emancip. liber. & Ddres. l. fin. ff. de pact. arg. l. 11. de R. I. Tabor. fol. 387. ax. 9. confer l. 15. Item si*
verbe-

verberatum. ff. de Rei vind. ibique Barth. l. 13. §. 1. ff. Commum. Præd. in verbis nec publico nec privato nomine. Petri Anton. de Petra. tr. de jure quæstio per principem non tollendo. per tot. Sive hoc jus ad ipsos Jure Naturæ & Gentium, vel jure positivo & Civili pertineat; Vasquius T. 1. l. 1. §. 1. n. 10. & n. 29. sq. Nam non opus esse opinor, ad nostram defendendam thesin statuere, facultatem testandi & testamentifactionem esse juris Naturæ vel Gentium, de qua controversia olim & nunc agitata, & forte in secula agitanda, plura disquirere nec proposit ratio, nec paginarum spacium permittit: quare benevolam lectorem ad Vasquium L. 1. §. 1. n. 1. 4. 6. & sqq. ubi veterum Jctorum disceptationes refert. Stryck. de Cautel. test. L. 1. §. 9. illustr. Thomæ in Diff. de Orig. success. test. §. 8. sqq. remitto; nam licet concedamus, testandi facultatem esse juris positivi & testamenta eorumque effectus jus Civile introduxisse, supra quod jus & legem Princeps & superior est; quippe qui amplissimam & illimitatam habet potestatem leges ferendi, abolendi & mutandi: est enim ipsa lex & legibus solutus dicitur; L. 31. ff. de leg. c. 4. de concess. præbend. & comment. §. 6. l. de I. N. G. & C. Andr. Scepius in tr. de quæst. an Princeps legibus sit solutus, passim; Pufend. d. I. N. c. 6. L. VII. §. 3. arg. Nov. 23. c. 2. Fritsch. in Exerc. Jur. Public. Part. 3. c. 3. §. 7. hoc tamen intelligendum est, ut legibus latis & superior vivere debeat; per textus famosos in §. fin. l. quib. mod. L. 23. de Leg. 3. L. 4. C. de LL. ibique Gothofred. Hopp. ad §. 6. Inst. de I. N. G. & C.

*Nam nihil, ut verum fatear, magis esse decorum
Aut regale puto, quam legis jure solutum
Sponsæ tamen legi sese supponere Regem.*

Bernegg.

Bernegg. ad Tacit. quæst. 35. Conf. L. 68. C. Theodos. de appell.
 Legibus enim latis potestas & licentia de rebus suis post
 mortem disponendi est concessa; concessa vero auferre,
 non proprium est imperialis majestatis; *Nov. 10. §. 1. &*
quæ ab initio hujus §. attulimus: auferret autem conces-
sâ, si superior ultimam voluntatem à legibus facere con-
cessam, & secundum leges præceptas factam, sine præ-
gnantia causa tolleret & mutaret. Quid? quod superior
nec jus positivum aliter, quam per modum legis noviter
ferendæ, quæ cives universos comprehendat, c. 2. dist. 4.
Nov. 13. in fin. cum interea legibus latis vivendum, tollere
vel mutare potest; nisi ex magna & urgente causa pleni-
tudine suæ potestatis uti velit. L. ult. C. si contra jus l. util. &
Doctores ad b. L. & Canon. ad c. quæ in eccles. X. de constit. &
quod lege permittente fit, juste, bene, & tuto fieri dicitur.
L. 17. §. 12. ff. de adilit. edict. c. 11. c. 14. qu. 4. Tabor. fol. 405.
ax. 33. Idcirco parum refert, num facultas testandi dica-
tur à jure naturæ vel civili concessa ad hoc, ut possint fa-
cta secundum hanc concessionem à superiore tolli, vel
mutari. conf. omn. Vasquius L. c. 7. 10. & 13.

C A P V T II.

§. I.

GENERALIORIBVS hætenus in cap. I. præmissis, &
 demonstrata ultimarum voluntatum validitate,
 quam tantam esse in §. 5. statuimus, ut nec à superiore, si
 scilicet omnibus modis perfectæ, & jure factæ sunt, tolli
 vel immutari possint; nunc ad specialiora favente Num-
 mine accedentes, de hac quæstione solliciti erimus: num
 scilicet

scilicet superior ultimas subditorum vel civium voluntates jure factas, & ex omni parte perfectas, contra testatorum expressam voluntatem, vel in totum, vel pro parte, nonnunquam mutare queat? Ex qua quaestione patet, nos in his §. sequentibus non de qualibet mutatione ultimarum voluntatum esse tractaturos. Nec enim animus est, de illis mutationum generibus, quæ ab ipso testatore sponte proveniunt, nec de illis modis mutandi testamenta, quæ ex defectu solennitatum, vel heredis institutionis, vel prætentionis, vel agnationis sui heredis, vel mutatione status testatoris, vel ex legis prohibitionem &c. descendunt, dicere; de quibus videri possunt Vasquius *de success. Tom. III. de success. resolut.* Stryck. *de Caut. test. c. 24. quod agit de mutatione ultimarum voluntatum §. 6. sqq.* Barry *de success. test. Tom. I. tit. I. Lauterb. diss. de revocat. & cancell. test.* Barth. Romulejus *Tr. ad L. filiusfam. 114. §. Divi. ff. de leg. vide omnino L. 55. ff. de leg. 1. & Doctores ad h. l.* sed de illa disquisitioni erimus mutatione, quæ venit à potestate superioris ex magna & urgenti causa contra mentem & expressum voluntatis tenorem defuncti, jure & rite testati, facta; cujus exempla extant in *L. 113. §. 5. de Leg. 1. Leg. fin. ff. de aur. & arg. leg. L. 14. de religiof. & sumt. funer. L. 16. de usu & usufr. L. 10. ff. de confirm. tut.* de quibus infra pluribus. Et superiorem vel alium judicem testamentariae causæ cognitionem habentem testamenta, vel alias quascunque ultimas voluntates, non quidem pro lubitu, de jure, sed si causa quædam prægnans immutationem suadeat, citra injuriam, vel in totum, vel pro parte, mutare, & contra eas pronunciare posse, nemo dubitabit; *L. ult. C. si quis contr. jus vel util. ibique Dares & Canon. ad cap. quæ in Eccles. X. de constitut.*

constituit. Paris *consil.* 1. n. 50. L. 2. Decius *conf.* 557. num. 4. Alexand. *conf.* 2. n. 8. L. 2. Romulejus *de testat. praecept.* n. 227. & 235. § 99. nam superioribus in rebus publicis potestatem in subiectos concessam, omnia, quae ad Rempublicam conservandam directe sive indirecte faciunt, faciendi, & iudici, cui cujusdam causae cognitio competit, omnia, quae ad causae cognitionem & dijudicationem spectant, competere, probati est juris. Sic etiam superiores, usus publici bonique communis causa, ex necessitate urgente, subiectorum jura quaesita aut res minuere vel auferre possunt. L. 11. C. de oper. pub. vid. L. 15. §. 2. ff. de R. V. junct. L. 11. ff. de Evid. Grot. de J. B. & Pacis, L. 11. C. 14. §. 7. Ziegler. de jur. maj. L. 1. c. 41. ib. 82. Carpz. p. 2. cap. 33. def. 16. Gail. observ. 56. n. 1. Christian. Wildvogel. Dissert. jurid. 1. Bonum publicum an & quomodo bonus princeps bonis privatorum preferre debeat? Part. II. Fritsch. Exercit. var. jur. Publ. Part. III. Diss. X. de absolut. Princ. potest. Cap. III. passim. Lauterb. Coll. Pr. Lib. XLI. tit. 1. ib. 7. idque nonnunquam vi dominii, quod vocant eminentis; quod quantam potestatem imperantibus tribuat, illimitatam scilicet, quoad necessitatem & salutem publicam; vid. Puffend. de Jure Nat. L. 8. c. 5. §. 7. Grot. L. 1. c. 1. §. 6. Boecker. & Ziegler. ad Grot. l. c. it. L. 2. c. 14. §. 7. Stryck. de salut. Publ. c. 11. §. 43. & 44. nec per hoc iniuria afficiuntur; cum superior id non sine iusta causa faciat, aut facere censetur. Tabor. fol. 632. ax. 4. & 5. Leges & autores ibi citati. conf. Hobbes de Civ. c. 8. §. 7. Decius ad cap. que in eccles. X. de Constit. n. 27. nec ex hoc debita se obedientia subducere possunt; nam in superiorem potestate translata, ei semper per omnia obtemperandum esse, & ratio & natura svadet. Proverb. XIX. vers. 15. Rom. XIII. vers. 1. L. 2.

1. L. 2. ff. L. 3. & 9. C. de LL. Meisner. *tr. de LL. L. 4. sect. 1. qu. 10.* Diod. Sicul. L. 1. c. 90. Puffend. *de jur. Nat. c. 8. §. 1. & seqq.*

§. II. Ex haecenus dictis satis, opinor, patet, superiores non nisi ex magnis & urgentibus causis ultimas iure posse mutare voluntates. Nunc fundamenta harum causarum positurus, non est, ut ea praecise & exclusivis aliis determinare audeam; uti enim nec omnes rerum casus, ita nec omnes possunt illorum praevideri & indicari causa. Et superiores nonnunquam actionum suarum tam sacras, tam sublimes, tamque absconditas habent rationes, ut in eas inquirere, illas attingere, istasque detegere velle, maximum foret piaculum & summa audacia; ideo tantum conabor investigare, quamnam potissimum causa sint, ob quas superior, vel etiam iudex, testamentum, aut aliam quaecunque ultimam voluntatem omnibus modis absolutam, nec ullo vicio laborantem, aut proprio motu, aut ad petitionem partium, per rescriptum vel alium actum similem, contra declaratam defuncti voluntatem iuste mutare valeat? Sane eas redire eo arbitror, ut superior vel iudex tunc dictam mutationem citra ullam iniuriam suscipere & iniungere queat, si per testatoris cuiusdam ultimum arbitrium & ejus executionem vel impetrationem salus publica, vel religio, vel honestas, laedatur & turbatur; L. 14. ff. de *Condit. Inst. L. ult. C. si quid contr. jus L. 9. 27. de Cond. Inst.* illicitae enim morientium voluntates non sunt servandae, *Nov. 22. c. 43.* nec ineptae defunctorum valent, L. 14. §. 5. ff. de *relig. & sumt. fun.* & Gothofred. *in not. L. e. Lauterbach. Comp. ad tit. de condit. & demonstr. sub init.* Struv. *ad tit. de relig. & sumt. fun. th. 86.* de quibus causis illarumque conclusionibus in §phis sequen-

quentibus tractabitur. Et ob has causas superiorem indistincte dictam mutationem suscipere posse, arbitror, utrut inficias haud eam, plures adhuc dari causas, ob quas ab Imperantibus ultimæ voluntates immutari queant. Ast cum eæ aut ad nostra principia redeant, aut specialem tantum casum in legibus decilum respiciant, inter generalia nostræ affirmationis principia hic afferre incongruum credidi, sed de illis in fine dissertationis quædam dicenda putavi. Nec testamenta ab his ex dictis causis susceptis mutationibus, muniuntur aut vindicantur diris illis execrationibus atque imprecationibus, quæ ultimis voluntatibus addi solent, & olim sæpius solebant, cum primis in legatis ad pias causas, ut homines à profanatione & alienatione rerum sacrarum & Deo dicatarum absterreantur. B. Link. *de jure templ. c. 12. n. 34.* in quibus testator non tantum heredibus, sed & principibus & potestati judiciariæ, si quid immutare audeant, omnia maledictionum genera, & anathemata, quæ excogitari possint, imprecatur; quorum imprecationum dira & honorem atque pavorem excitantia exempla adfert Besold. *in thes. Pr. voc. Stiftung. Klock. de Ærar. L. II. c. 83. n. 46. sqq.* & autores ibi largiter citati. Hæ enim imprecationes ultimis voluntatibus non plus virium, quam quod ipsæ habent, addere, nec execrationes, tanquam accessorium, testatorum valere possunt, si ipsorum voluntates tanquam principale, mutantur. conf. D. Schacher. *in dissert. de execrat. ult. vol. c. 2. n. 6. sqq.* nec illarum ullum alium in jure effectum esse, quam ut de ferri testatorum mente & voluntate satis testentur, cum Stryckio *in tr. de Caut. test. c. 24. §. 76.* opinor.

§. III, Quanta vero superiorum in inferiores est potestas,

potestas, & quanta inferiorum erga superiores esse debet & reverentia & obedientia; tanta est contrario potestatis superiorum esse, debet iustitia, & tanta subditorum commoda & salutem promovendi cupido & affectio. *Nihil enim aliud est imperium*, ait Ammian. Marcellinus *L. 29. c. 2. ut sapientes definiunt, nisi cura salutis alienae, bonique est moderatoris restringere potestatem; nec enim populus est propter principem, sed Princeps propter populum, & est iusti imperii finis, obedientium commodum & salus*: Marcell. *L. 25. c. 3.* & Hen. Valesius *ad dict. L. 29.* Hinc superiores nihil magis curæ cordique habent, ac habere debent, quam ut subditorum utilitatem & salutem promoveant. Hoc enim præcipuum illorum est officium, & hic est finis atque intentio institutarum civitatum & collati in eos imperii. *Nemo enim*, docet Plato *de Republ. L. 1. in aliquo principatu imperans, quatenus princeps est, quod sibi conferat, cogitat, aut præcipit, sed quod subiecto conducatur, & quæ dicit, quæque facit, cuncta ad illius utilitatem decoremque dicit & facit.* Ex quibus decantatum illud Politicorum descendit axioma: Salus publica suprema Lex esto: quæ Lex, uti superiores non quidem potestate quadam coactiva, nec ex necessitate (quis enim tantæ est autoritatis, ut principem nolentem obedire legibus, ad id possit coarctare, *Nov. 23. c. 2.*) sed tantum in conscientia obligat, & illorum potestatem limitibus utilitatis publicæ restringit; ita quoque ista eos ab omni obligatione liberat, ac summam & illimitatam ipsi circa vitam, actiones, iura & bona, potestatem tribuit, & omnes regulas juris limitat. Brunnem. *ad tit. Cod. de curs. publ. n. f. Hering. de molend. qu. II. n. 93.* Quos & plures allegat Stryck. *de salute publ. c. II. §. 2.* Hac vero illimitata

limitata potestas ob salutem publicam, non tantum Imperatori sed & omnibus statibus imperii, vi superioritatis territorialis competit. Stryck. *l. c.* §. 45. usque ad §. 55. quid? quod non dubitandum, quin etiam Magistratus inferiores, Legibus posthabitis, si causa moram non patitur, & evidens premit necessitas; absque mandato superioris, ex presunto ejus consensu, publicæ possint consulere saluti. Sanders. *de Oblig. conscient. pral. 10.* §. 10. Felin. *ad. c. que in Ecclesiarum 7. x. de Constit. n. 32. Dec. conf. 551.* Nam cum salus publica finis sit rerum publicarum & civitatum, omnia media Magistratibus licita esse debent, per quæ ad hunc finem venire possumus; qui enim vult finem, vult etiam media ad finem ducentia, & ut Puffend. verbis in §. 7. *L. 8. c. 5. de Jur. Nat.* utar, ipsa vis imperii propter salutem publicam instituti sufficientem principi titulum præbet, urgente necessitate, utendi bonis suorum subditorum, eo quod omnia simul concessa intelligantur, sine quibus obtineri bonum commune non potest. conf. Grot. *de Jure Bell. & Pac. L. 2. c. 14. 7. & L. 3. c. 20. n. 7.* Becmann. & Bœcler. *ad b. l. Wildvogel. in Dissert. I. Bonum publ. an & quomodo Princeps bonus bonis privatorum præferre debeat. c. II. §. I. 10. & sqq.* Gail. *L. I. obs. 114. n. 7. & L. 2. observ. 56.* Sanderson. *de oblig. consc. pral. 10.* §. 18. & 15. Stryck. *diff. de salute publ. c. I. §. 39. sqq. & §. 46.* Zaf. *tom. 6. L. 2. conf. I. n. 24. & ea que supra in §. I. tradidimus.* Ex quo itaque fluit hæc conclusio, quod si per testamentum quoddam, vel quamecunque dispositionem perfecto jure factam, ut nec ullo vitio laboret, nec actione vel querela quadam impugnari possit, nec alio modo rumpatur, vel nullum & irritum reddatur; saluti publicæ officeretur, utilitas

utilitas populi laderetur, publica tranquillitas turbaretur, superiorem vel magistratum istud testamentum omni jure, & citra ullam injuriam aut pro parte secundum lationem, immutare vel annihilare & infringere posse ac debere. *l. 13. ff. de Pollicit. conf. L. ult. C. si quid contr. jus. & utilit. & Doctores ad b. l. Romulejus de test. praecept. n. 247. Vasquius l. c. T. I. L. 1. n. 10. 29. 30. & auctores citati. Wildvogel. loc. c. §. 19. Stryck. in Diff. de salute publ. c. IV. n. 15.* Quot autem & quibus modis salus publica per testamentum laedi queat? heic non inquisitarus esse; siquidem id innumeris & variis modis accidere posse, quilibet deprehendet; sed hoc definiendum dijudicationi & prudentiae superiorum & iudicum relinquendum censeo. Et ab hac mutatione voluntatum ultimarum ob salutem publicam suscipiendam, nec inviolabilis sanctimonia nec summa potestas testantium testamenta liberat atque vindicat. Illustre & fere inauditum exemplum testamentum Ludovici XIV. Regis Galliae nobis sistit. Neminem enim rerum politicarum adeo ignarum esse credo, qui nesciat, quot, & quantis solennitatibus defunctus Galliae Rex, cujus oracula universa Gallia, quamdiu vivebat, semper inviolabilia & sacra, colebat atque venerabatur, suam declaravit ultimam voluntatem? Eheu, quot curis, quot circumspeditionibus, quot monumentis, suam extremam summus iste in suo regno princeps, elogium atque oraculum contra injuriam & mutationes hominum, temporis, aquae & ignis munivit, defendit? Nihilominus tamen & istud ob salutem publicam in multis & plurimis capitibus à Rege Ludovico XV. mutatum fuisse, historia Gallica nos edocuit. Imprimis vero

vero eminuit ista mutatio, qua filiis Principibus naturali-
 bus, Regis Ludovici XIV. Duci scilicet Cenomanensi, &
 Comiti Tolosano Legitimitio & qualitas Principum ex
 sanguine regio natorum competens, & jus extincta fami-
 lia sive domo regia succedendi in regno ipsis à Rege patre
 per edictum quoddam & legem latam anno 1714. mense
 Julio concessum, & declaratione quadam vim legis ha-
 bente, anno 1715. mense Majo extensum, denique Regis
 testamento hisce verbis: *Nôtre intention est, que les dispo-
 sitions contenûes dans nôtre Edit du mois de Juillet dernier en
 faveur du Duc du Maine, & du Comte de Toulouse, & leurs
 descendans, ayent pour toujours leur entiere Execution sans
 qu' en aucun temps, il puisse estre donné atteinte aucune à ce que
 Nous avons declaré de Nôtre volonté,* confirmatum, Edicto
 regio & lege publice promulgata A. 1717. mense Julio au-
 ferebatur: quo Edicto Rex omnia edicta antecedentia
 Regis Proavi sui mortui in favorem Principum legitimitati-
 onis & qualitatis sanguinis regii & successione edita, revo-
 cabat, & nulla declarabat; qua mutatio plures adhuc a-
 lias contra expressam defuncti Regis voluntatem immu-
 tationes generabat. Cujus vero mutationis nulla alia
 ratio erat, quam salus publica & utilitas populi, sicuti hoc
 Rex in ipso *Edicto mens. Jul. A. 1717.* promulgato, indicavit.
*confer. Mercure historique de Mois Juillet, & acta, que Paris.
 sub hoc anno 1717. prodire.* Sicuti vero salus publica nec
 sanctimoniam Principum quoad testamenta respicit, ita
 quoque nec sanctitatem rerum considerat; sed urgente
 necessitate & utilitate publica permittit bona à testatori-
 bus Deo, vel Ecclesiâ dicata & legata in alium & profa-
 num usum contra testatoris intentionem convertere; si sc-
 aliter salus publica obtineri non possit, *arg. L. 25. C. de SS.
 Eccles.*

Eccles. can. aurum. X. de eccles. Afric. L. 1. C. de oper. lib. can. 4. X. de Reg. Jur. Hugo de sanct. Victor. L. 2. P. II. cap. 7. Fritsch. in Diss. de jur. necess. sect. 6. class. 5. §. 5. Mauritius diss. de secularizat. cap. 4. n. 3. nam cum in Reipubl. salute salus Ecclesie consistat atque tueatur, & salva illa, hæc demum salva existere possit, ista vero eversa, hoc ipso hæc evertatur, quid quæro obstat? quo minus bona ecclesiastica ad utriusque conservationem impendi valeant. conf. diff. cit. loc. Stryck. diss. de salut. publ. c. 4. n. 19. de quibus vero bonis infra plura.

§. IV. Ratione hujus legis summæ: salus publica scilicet suprema Lex esto! variæ adhuc quæstiones moveri possunt; & quidem 1) an testamentum, in quo hostis patriæ heres scriptus, vel in quo ei quid legatum aut relictum est, valeat? De jure veteri Civili quæstio hæc, cum hostes & peregrini sint, legibus jamjam decisa, quippe quæ auferunt peregrinis testamentifactionem passivam. *L. 6. §. 2. ff. de hered. instit. L. 13. §. 2. ff. de test. milit. L. I. C. eod.* Et licet per *auth. omnes peregrini C. commun. de success. testamentifactio* etiam peregrinis indistincte concessa videatur, conf. *Brunnem. ad cit. auth. Reusner. de testam. p. 2. c. 54. n. 3. Lauterb. Coll. Pr. tit. qui test. fac. tb. 26. §. tit. de liber. & posthum. tb. 8.* Attamen nihilofecius puto, illum textum duntaxat de peregrinitate innata intelligendum esse, non autem de peregrinitate in pœnam alicui à Legè dictata, quæ hodiernum adhuc, ut in bannitis & ad mortem damnatis locum habet, ita etiam perinde in hostes patriæ peregrinitatem eam adhuc applicandam autumo, ut ipsis relicta eæ indignis non sint tribuenda, sed fisco adplicanda: inde nullus dubito, quin nostrum principium Principibus & Superioribus non tantum permit-

eat, sed & injungat, hujusmodi ultimas voluntates mutare. Cum enim Reipubl. interfit, ut hosti quocunque modo noceatur, ejusque vires minuantur. Grot. *L. 3. cap. 4. §. 3.* Puffend. *L. 8. c. 6. §. 6. 47.* *haud enim* Elifabetha Angliæ illa mascula regina, referente Grotio, *Histor. Belgic. L. 6. ad Ann. 1589. in fin. passurum*, inquit, *sapientem ulla ope cum judari, qui suo exitio immincat*, isque pro hoste habeatur, qui hosti arma, vel pecuniam, vel res subministrat. Grot. *L. 3. c. 1. §. 5.* Hertius *in not. ad Puffend. l. c. tit. C. & autor. citat.* Per hujusmodi autem testamentum vires hostium è contrario augeantur & juventur; quid quæso prohibeat? quo minus superiores hujusmodi ultimas voluntates, ubi hostis patriæ heres scriptus in totum, in quibus vero tantum hosti quid relictum, quo ad hocce legatum immutare queant. Accedit ad has rationes & ratio ex *L. 2. C. que res export. non deb.* ubi prohibitum sub pœna confiscationis legimus, omnia genera armorum hostibus vel illorum legatis, vel sub quocunque alio colore ad urbem venientibus vendere, *& in lege 2. C. de Commerc. & merc. ii.* supplicii subjugendi leguntur, qui aurum hostibus præbent. Olim autem testamenta nonnulla sub imaginaria celebrabantur venditione *§. 1. I. d. testam. ordin.* Dixi testamentum, in quo hostis patriæ heres scriptus fuit, in totum mutari debere, hac ratione motus, quia heres, cujus institutio basis atque fundamentum testamentorum *§. 34. I. de leg. L. f. ff. de jur. codic. Carpzov. P. 3. const. 4. def. 12.* hereditatem ipsi delatam adire non potest, & sic testamentum fit quasi destitutum, *§. 2. I. de L. Falcid. §. 7. I. de hered. qui ab Intest. L. 1. ff. de injust. rapt. L. 64. ff. de V. S. L. 9. ff. de testam. tut. L. 181. L. 178. de R. 1. Sande ad L. cit. 181.*

Reusner.

Reufner. *de test. P. 6. c. 23. n. 2.* Lauterb. *disp. de testam. dest. §. 3. sqq.* nec ex hujusmodi testamento destituto quicquam debetur, *L. 13. §. 3. ad SCt. Trebell. §. 2. J. de leg. Falcid. L. 2. 17. C. si quis omiff.* Carpz. *p. 3. c. 2. def. 21.* Struv. *Exerc. 32. tb. 47. ibique Müller.* Altera, quæ inde oritur, quæstio movenda majori disquisitione, quam antecedens quæstio, cujus decissionem ipsa ratio dicitur, opus habet; cui scilicet hujusmodi hereditas vel relictum legatum adcreseat? nec ulla lege hanc & antecedentem quæstionem directis verbis determinatam, nec a quodam Autore, quos hætenus de testamentis conferre licuit, decissionem deprehendi, nisi quod ejusdem decissionis ex argumento *L. 10. 11. & 18. de his que ut indign.* nec non *L. 2. C. de bonis prescript.* petenda esse, videatur. Quare ista partim ex analogia juris, partim ex ratione & æquitate decidenda erit. Porro distinguendum videtur, an heres sive legatarius tempore mortis testatoris iam hostis patriæ; an vero ex post facto demum hostis factus. Illo casu indubie hereditatem fisco cedere, & hostibus relicta tanquam ab indignis ad fiscum devolvi debere arbitror, cum sere semper, quod indignis auferitur, ad fiscum veniat. *L. 2. L. 12. L. 16. §. f. & passim ff. de his que ut indign.* Lauterb. *Colleg. Pr. b. tit. 5. & ult.* Wildvogel. *diff. sæpius citat. Part. II. §. 64.* Klock. & Mevius *ibi citat.* Mantic. *de conj. ult. vol. L. 8. t. 1. n. 30.* Eckolt. *ad b. t.* Struv. *Synt. Jur. Civ. Ex. 35. tb. 94.* Accedit & hæc ratio, testatorem scilicet scire debuisse, omne negocium & commercium cum hoste non tantum prohibitum; *L. 4. C. de commerc. & mercat.* Ziegler. *de jur. commerc. L. 1. de jur. majest. c. 41. tb. 25.* sed & in contrahentes supplicia & honorum confiscationem esse statuta. *L. 2. L. 4. L.*

ult. C. de commerc. & merc. L. 2. C. qua res export. non deb.
 Cum itaque cum hoste nec actu oneroso contrahere liceat, quomodo quaso sine pœna in Legibus definita actu mere lucroso ipsi quid dare licebit? merito in hoc casu fisco relicta erunt applicanda. Nec obstat, quod ab initio hujus §. dixi, testamentum, in quo hostis heres scriptus, esse testamentum quasi destitutum, quia hereditatem adire non potest; destituti autem testamenti natura est, ut hereditas ad heredes ab intestato venientes deferatur; Lauterb. *disput. cit. §. 10. sqq. & LL. & auctores ibi citat.* Nam hac in causa simpliciter non potest dici testamentum destitutum, quia jura specialem pœnam in delinquentes contrahentes cum hoste statuerunt; & sic ex delicto quasi hereditas auferretur: nam qui consentit in delictum, consentire quoque videtur in pœnam, & quia heres vel legatarius ut indignus considerari potest, qui alias, si non hostis patriæ, testamentifactionem haberet, propter hanc indignitatem autem relicta capere non potest, sed fisco relinquere cogitur. *L. 16. de his que ut indign. & reliq. supra alleg. L. 2. pr. ff. de jur. fisci. L. 8. §. 14. ff. de inoff. test. L. 3. §. f. ad SCI. Trebell.* quod mediante sententia declaratoria fit, Kloek. *Vol. 1. c. 46. n. 1.* Nec me movet, quod alias, ut quis indignus censetur, requiratur, ut ille vel à lege, vel à testatore, sicut ob delictum in testamentum, aut ipsum testatorem commissum, indignus judicetur Lauterb. *d. l. §. 1. 2. 3. 4. & 8.* Nam arbitror, nos cum, qui hostis patriæ est, omnium delictorum ex animo infenso & hostili contra testatorem pacem & proclivem judicare posse, nec heredes ab intestato venientes de ulla injuria queri possunt, cum à testatore ipso antea, alio instituto herede, ipsis hereditas auferre-

auferebatur. In altero vero casu, si scilicet heres scriptus vel legatarius post mortem testatoris demum hostis patriæ devenit, primo intuitu videtur testamentum ita dici posse desitutum, ut hereditas deferatur heredibus ab intestato venientibus; nam testator non incidit in pœnam legis, cum contra legem venire non intendit, nec heredes in Legem peccarunt, & alias natura testamenti, cujus heres scriptus hereditatem adire non vult vel non potest, est, ut hereditas ipso jure in heredes ab intestato venientes transferatur, legata vero hosti, post mortem testatoris demum pro hoste declarato, relicta, propter legatarii inhabilitatem, pro non scriptis haberi posse, & sic ad heredem vel substitutum vel conjunctum secundum circumstantias legati pertinere *L. 1. §. 3. ff. de his qui pro non script. L. un. §. 3. C. de caduc. toll. Lauterbach. Coll. pr. tb. 6. §. Eckolt. ad tit. ff. de his qui pro non script.* Verum enim vero cum hic nec persona testantis, nec ejus heredum ab intestato venientium, sed qualitas & meritum heredis & legatarii scripti attendatur, eundem & hoc in casu hereditate ita indignum judico, ut ipsi relicta & commoda ex testamento ad fiscum pertineant, ad exemplum hæreticorum & Apostatarum, qui etiam indigni hereditate, cum sint hostes religionis, judicantur. *L. 2. C. de bonis prescript. L. 35. ff. de relig. §. sume. fur. L. 9. C. de Pagan. §. sacrif. §. Gotholr. in not. lit. O.*

§. V. Ex nostro principio & hæc oritur questio: num superiores bona extra familiam alienari prohibita, vel alia bona senioratus majoratus vel fideicommissa familie per testamentum constituta, in crimine Perduellionis, non obstante prohibitione & constitutione testatoris, possint confiscare, & sic contra voluntatem testa-

toris mutare? & hic distinguendum erit, an in testato-
 rem ipsum cadat hoc enorme delictum, & nullum est
 dubium, quin affirmative respondeamus; dubium vero
 majus oritur, si quidam heres crimen illud commisit:
 num scilicet hujusmodi bona cadant in commissum, ut
 debeant confiscari ex delicto prohibiti vel senioris aut
 possessoris? & iterum subdividendum esse puto, an
 nimirum delinquens solus superstes sit paterfamilia, ita
 ut nulli alii, quam ipsius filii descendentes hisce bonis à
 majoribus relictis uti & frui possint, & tunc superiorem,
 refragante prohibitione & institutione, bona simpliciter
 confiscare posse, ex *L. f. ff. L. 5. 6. 7. 8. C. ad L. Jul. Maj.*
L. 1. C. de petit. bon. subl. L. 2. C. de bon. prescr. Aur. Bull.
c. 24. Harprecht. ad §. 3. Inst. de publ. Jud. n. 32. statuend-
um, cum & filii omnium successuum incapaces de-
clarentur L. 5. §. 1. C. ad L. Jul. Maj. arg. L. 8. §. f. quod
met. caus. Ordin. Crim. art. 218. Bachov. vol. 2. disp. 23. th. 1.
Bocer. c. 3. n. 89. sq. & hoc ob favorem utilitatis, pacis
& tranquillitatis publicæ, quæ hocce delicto quam ma-
xime læduntur, turbantur, invertuntur, ne quoque filii
amplius nocere Reipublicæ possint. L. 1. ff. ad L. Jul. Maj.
vid. omnino Grot. L. 2. c. 21. n. 16. & not. Becmann. &
Ziegler. Quod si vero & alii adhuc superstes sint agna-
ti, ad quos post mortem delinquentis vel ejus descen-
dentium bona à majoribus in utilitatem familiae relictæ,
vel extra familiam alienare prohibita, devolverentur,
tunc ea bona non simpliciter in præjudicium agnatorum
confiscari debere, ratio juris suadet; arg. L. 12. ff. de
fideicom. libert. quia hi non fideicommissario, sed fidei-
committenti succedunt. Hahn. ad tit. de bonis damnato-
rum n. 16. Lauterb. Coll. præct. ad b. t. th. V. Bartol. ad
b. l.

b. l. Romulejus de test. praecept. §. 239. & aut. ibi cit. delicta enim tertio innocenti nocere non possunt, sed suos debent tenere autores, L. 22. C. L. 26. ff. de poen. L. fin. ad Senat. Syll. nec etiam in feudis factam & delictum vasalli possessoris potest nocere agnatis, si est feudum antiquum, arg. I. Feud. 8. §. e contrario, II. Feud. 39. & 45. Struv. Synt. J. F. c. 15. in not. ad aphor. 14. sed ad agnatos suo tempore ea sunt deferenda. Lauterb. Coll. Pr. tit. ad L. Jul. Majest. §. 25. in fin. Ususfructum vero dictorum bonorum, vivente delinquente, ipsiusque filiis, ad principem pertinere judicat Cast. in L. insulam. solut. matr. Matth. de Afflict. in tit. qua sint regal. vers. bona committentium. Coll. 1. n. 5. & plures apud Romulei. l. c. §. 244. in f. Hancque opinionem defendere, nullus dubito, quia hanc sententiam, cum in Jure Civ. non inveniatur determinata, ex analogia à Jure feudali desumpta, defendi posse, existimo, ubi scilicet feudum, per feloniam patris apertum, ad dominum revertitur, ita tamen, ut post vasalli, qui deliquit, ejusque filiorum mortem, agnatis sit, si scilicet Feudum est antiquum, & feloniam in ipsum dominum commissa, & non culpa in extraneum perpetrata. Struv. c. 15. ib. 14. & 15. Stryk. Ex. F. cap. 13. q. 46. II. F. 24. §. f. II. F. 37. Harm. Pistor. L. 2. qu. 15. & 16. Vultej. L. 1. de feud. c. 11. n. 47. Struv. Synt. J. F. c. 15. §. 14. & not. ibique autores citat. c. 13. §. 10. Ex adstructo hucusque nostro principio & hac mutatio testamentorum oritur, quando scilicet peregrino vel forensi cuidam, cui immobilia relicta vel legata sunt, quae autem illo in loco vi privilegii vel ex consuetudine loci ob salutem & tranquillitatem publicam exteris habere non licet, rem immobilem possidere non permittitur, sed ipse

ipse cogitur praescripto tempore ea bona in manus civi-
um vendere & transferre. Cum alias regulariter nemo
ad rem suam vendendam cogi queat. *L. ii. C. de Contr.*
E. V. L. 16. C. de Jur. deliber. L. i. C. de Rescind. Vend. arg.
L. 5. C. de O. & A. Lauterb. Coll. Pract. ad tit. de Contr.
E. V. ib. 10. Faciunt haec verba Privilegii Perillustrius Rei-
publicae Norimbergensis concessi de non alienandis im-
mobilibus in manus Forensium, & ab Invidiosissimo Im-
peratore CAROL. VI. Viennae d. 13. Mart. A. 1713. reno-
vati: daß diejenige Unbürger / und Auswertige, wel-
che etwan dergleichen unbewegliche Güter oder da-
hin gehörige Jura und Gerechtsame / durch Erbschaft /
Vermachniß / Schenkungen / Donationen in solutum,
gerichtliche Executionen, oder sonst rechtmäßig zu-
fallen würden / schuldig und gehalten seyn sollen / sol-
che innerhalb Jahrs-Frist an einen Nürnbergischen
Bürger oder Bürgerin zu verkauffen. Denique si
quoque per ultimam quandam voluntatem publica tur-
batur tranquillitas, ita, ut per ejus executionem inex-
plicabiles rixae, controversiae & odia orientur, tunc &
Superiores ad tollenda haec inconvenientia, ob tran-
quillitatem & salutem publicam, hujusmodi ultimas vo-
luntates mutare, & earum executionem impedire posse,
reor. Magistratus enim debet providere, ne rixae & se-
ditiones neque lucri neque passionis alicujus causa orian-
tur. *Nov. 17. c. 2. Rom. in L. si vero. §. de viro solut. matr.*
in 7. limit. Alex. conf. 7. L. 5., quos & plures allegat Ro-
mulej. cit. tr. §. ult. Et, ut jam dictum in genere, ad uti-
litatem publicam tuendam omnia Magistratibus licita
sunt, sine quibus illa subsistere non potest: nam & plu-
res casus offerri possunt, ubi mutatio testamentorum &
inten-

intentionis testatorum, ob salutem publicam, & majorem Reipublicæ utilitatem, adprobata legitur. *L. un. C. de expens. ludor. publ.* ibique Perez., qui plures allegat, & Brunnemann. *L. 13. §. 1. ff. de pollicit. L. 4. ff. d. admin. rer. & civ. L. ult. de oper. publ.* Sed cum hi casus omnes ad nostrum principium redeant, adducta ad nostram thesin probandam & declarandam sufficiant.

§. VI. Hactenus demonstravimus potestatem Superiorum in mutandis ultimis voluntatibus ob salutem publicam; nunc altero loco venit exponendum, Superioribus ob religionem testamenta etiam mutare licere, si scilicet per ultimam quandam voluntatem vel ejus executionem tolerata religio in periculum incurreret, vel ejus exercitium impediretur, inverteretur, vel turbaretur, vel hæresis aut religio reprobata promoveretur; cujus ut Superiores semper summam & primam habeant curam, reipublicæ quàm maxime interest, *cap. 3. X. de privileg. Plato L. 7. Polit.* Religio enim est vinculum societatis humanæ, atque fulcrum, columna & fundamentum Reipublicæ. *Grot. de Jure B. & P. L. 2. c. 20. §. 44. n. 3. Tabor. fol. 699. c. 25. ax. 1.* Hinc etiam, quod in religionem committitur, in omnium fertur injuriam. *L. 4. C. de hæret. Grot. l. c. n. 6. nec admittendum, ut ipsi per indirectum noceatur. Grot. c. 15. §. 11. n. 2. in fin.* Sic quoque nec præter religiones publicis legibus adprobatas, aliæ sunt tolerandæ per *Constitut. Frider. II. in auth. Gazaros C. de hæret. L. 8. C. de Pagan. & sacrif. Recess. Imp. de anno 1555. §. alle andare. Instrum. Pac. art. 7. §. si vero præter relig.* Sunt vero in genere religiones in Imperio Rom. Germ. toleratæ, Catholica & Augustana Confessio; *Recess. Imp. de anno 1555. §.*

E

Doct

Doch sollen. 17. *Instrum. Pac. Westphal. art. 7. §. si vero.* Schweder. *Introd. in Jus publ. part. gen. c. 3. §. 21. in fin.* Sub Augustana Confessione addictis vero hodie comprehenduntur etiam Reformati. *d. Instrum. Pac. art. 7. §. Unanimi.* In specie vero in quolibet territorio ista religiones dicuntur toleratae, cujus exercitium ibi anno illo decretorio millesimo sexcentesimo vigesimo quarto, viguit. *Instrum. Pac. art. 5. §. Hoc autem non obstante. 31. conf. Textor. Jur. publ. Stat. tit. 13. n. 64. sqq. n. 293. sqq.* Quod si itaque per heredis cujusdam institutionem, vel per legata & fideicommissa ad pias causas, Religio vel in genere vel in specie tolerata contaminari, ejus exercitium impediri, aut alienus vel superstitiosus cultus introduci videretur, tunc Superiores pro circumstantiis ista abolere vel immutare posse, nemo dubitabit. *conf. L. 9. C. de Pagan. & Sacrif. L. 3. & 4. C. de Apostatis. L. 1. C. de Judaicis. Cujac. Consult. 32.*

§. VII. Ex hoc itaque principio mox adstructo decisio hujus quaestionis etiam petenda: num scilicet Superior legata vel hereditates ad cultum non toleratum vel superstitiosum dicata & relicta mutare, & ad alium usum applicare possit? Negativam quidem defendit illud axioma: quod testatorum voluntates ad unguem & placitum testantium servandae sint. *L. 16. C. de SS. Eccles. Nov. 1. praef. & c. 1. §. 1. L. 24. & 28. C. de Episc. & Cler. & ea, quae in §. 3. cap. 1. de validitate voluntatum testantium adduximus, quodque hujusmodi legata plerumque execrationibus illis diris contra mutationes sint munita, de quibus in §. 2. b. cap. plura jamjam tractavimus. Adstruit porro hanc sententiam notissimum illud juris dictionum, quod Deo semel dicatum, amplius ad alios usus*

usus transferri non debeat, *Levit. XXVII. v. 28. can. 4. c. 19. qu. 3.* Cothmann. *conf. 100. n. 18. 19. vol. II.* siquidem hujusmodi immutationes sub gravissimis poenis de omni jure prohibitas invenimus: sic de jure divino constat ex *Jos. VII. v. 1. Daniel. V. v. 3. Joel. III. v. 5. 12. 13. Malach. III. v. 8. Levit. VII. v. 25. XXVII. v. 28. 2. Maccab. III. Act. V. v. 3. Epist. ad Rom. II. v. 22.* ecquis nescit, omnibus etiam gentibus sacra profanare summam fuisse religionem, grande nefas, & morte piandum. vid. *Scipio Amir. in Discurs. ad Tac. 15. c. 5. Grot. de jur. B. & P. L. 3. c. 5. Lactant. de orig. error. L. 2. c. 8. Peck. de Eccles. repar. C. 3. n. 2. & 3.* qui multa exempla adfert de Ethnicis Regibus & Ducibus, qui sacra profanare religioni duxere. *Maurit. de secularis. c. 8. §. 2. & autor ibi citat.* qui & *LL. XII. Tab. hac de causa refert: Sacrom sacrove commendatom qui clepserit rasperitque, parricida esto.* Et quod sunt leges in jure hac de prohibitione lata? sic *L. 14. L. 9. & autb. hoc jus porrectum C. de SS. Eccles. Nov. 7. Nov. 8. c. 10. Nov. 120. c. 7.* & ut quosdam canones, poenas in profanantes bona ecclesiastica statuentes, afferamus, vid. *can. si quis princ. c. 16. qu. 7. c. 2. seq. c. 1. qu. 3. c. 1. 3. 4. & 13. c. 17. qu. 4. c. 1. 3. caus. 12. qu. 2. Concil. Carthag. IV. cap. 32. Synod. Rom. III. c. 4. Concil. Tolet. IX. c. 1.* nec jus publicum de his profanationibus silet, sed eas sapius prohibet, sic in *Recess. Imp. de Ann. 1544. §. und damit der Kirchen-Güter halben. d. A. 1530. §. etliche haben Eldster. d. A. 1555. §. dieweil aber etliche. §. als auch den Ständen. in fin. conf. omn. Maurit. diss. cit. c. 3. §. 7. Joh. Hornbeck. Exam. Bull. Innoc. X. p. 76.* qui autores ad hanc quaestionem facientes recensent. Hicce vero omnibus non obstantibus affirmativam opinionem amplectendam arbitror, statuendo,

endo, licere superioribus jura circa sacra habentibus, illicitum vel superstitiosum cultum mutare & transferre in alium (non quidem quemcumque profanum) sed divinum, pium & Christianum ut scilicet redimantur captivi, egenis, pauperibus, viduis & orphanis succurratur, ut ecclesiae, Academiae & scholae erigantur, & sustententur, & illorum Antistitibus Salaria praebentur, vel ad alias causas, de quibus vid. Stryck, *caus. test. C. XII. §. 10. & 14.* reditus impendantur. confer. Martin. Schoock. *Lib. de bonis vulgo ecclesiasticis. sect. I. c. 21. c. 23. 24. 26. usque ad 29.* Schwed. *Intr. in J. P. P. spec. Sect. II. c. 12. §. 4. usque ad 9.* ubi late jura statibus circa sacra competentia recenset, *Nov. 37. L. 49. de Episc. & Cler. Binder. diff. de bon. Eccles. 2. c. 26. Hortleder. de caus. bell. Germ. T. I. L. 5. & 6. Siering. de pac. relig. ib. 38. lit. 6. arg. L. 6. & 16. de us. & usufr. leg. conf. Klock. de arar. L. 2. c. 87. n. 2. & aut. largitur sibi civitat. Schneidewin. Manz. & Voet. ad §. 8. Inst. de rer. divis. ita tamen, ut intentio & memoria testamentum, quantum potest, conservetur. arg. L. cit. 16. de us. & usufr. leg. L. 4. de admin. rer. publ. Hortleder. in *Reichs. Handel. L. 4. c. 7. n. 10.* Cran. *de pac. relig. p. 1. probl. 5.* & hanc mutationem pax religiosa fieri permittit. *Recess. Imp. d. A. 1555. §. ob auch den Ständen, §. dieweil aber etliche Stände.* conf. Wefenbec. *conf. 37. n. 6. sqq.* Matth. Stephan. *de jurisd. P. II. c. 13. n. 10. sqq.* quam thesin etiam rationes in §. antecedenti allatae tuentur; cujuscumque enim Reipubl. interest, ut religio tolerata omni modo incontaminata conservetur. Nec obstant jura adducta: loquuntur enim omnia de alienatione vel profanatione rerum sacrarum & ecclesiasticarum sine justa causa facta; non vero, de superstitiosi vel illiciti cultus in alium licitum,*

tum, pium & meliorem cultum divinum mutatione; & illud tantum probant, quod Deo & Ecclesie semel dicata non amplius in profanos usus sint transferenda. Id quod etiam à Principibus & Statibus Protestantium laudabiliter observatum fuisse, historiae testantur. Sic Mauritius, Saxonie Elector, cujus memoria hac de causa in omnium benedictione floret, bona Clericis destinata, non ad usus profanos, vel ad fiscum, sed ad pios usus, institutionem scilicet scholarum illustrium, Academia- rum augmentum, pauperum alimenta, pastorum & præceptorum salaria impendit. Sleidanus *L. 15. p. 427.* Mauritii Electoris Saxonie publicite *Lands-Ordnung / iii. von dem Ueberlauff der geistlichen Güter.* conf. *Seckend. Histor. Lutheran. L. 3. §. 10. n. 2. & seqq.* Summis etiam encomiis prædicare debemus Ioachimum I. Elector. Brandenburg. qui etiam redditus sacros in alios, mutato cultu, pios usus transmavit. Joh. Frid. Reth. *in diff. de Secul. c. 7. n. 39. & seqq.* Io. Wolfg. Rentsch. *im Brandenburg. Ceder. Heyn p. 485.* Eadem bona ecclesiastica ab Ulrico II, Duce Wurtemberg., & in illa Ecclesia, Universitas, scholæ, seminaria theologica, orphanotrophia adhuc venerantur, in varios usus sacros conversa legimus in *Joh. Georg Laitzens Palm. Wald ad Tab. IX. c. III. p. 479.* Ut nunc aliorum Principum & Statuum (inter quos etiam nonnullæ Civitates Imperii hanc ob causam non dignis satis laudibus evehi possunt) pias institutiones, & magnos ex bonis ecclesiasticis redditus ad sustentationem Ecclesiarum, Universitatum, scholarum, viduarum, orphanorum, pauperum & similibus laudabiliter destinatos & sacratos taceam. Conferantur

de his Everhardus à Weyhe in *Aulicopolit. reg. 216.* Burchold, p. 2. ad jus publ. Disc. 9. n. 14. Myler. c. 88. Et ex his hæcenus dictis satis adparebit, quod res Deo & Ecclesiæ dicatæ à Superioribus regulariter ad alium quam cultum sacrum transferri non possint. Excipiuntur tamen nonnulli casus, ubi res sacræ prorsus immutari queunt, cujus exceptionis supra in §. 3. unum adduximus exemplum, plura autem referuntur à Ferdin. de Castro Palao *Operis Moral. part. II. tr. 2. disp. un. punct. 15. §. 2. p. 139.* & à Mauritio in *diff. scriptus cit. de Secularisatione c. IV. per tot.* quod rubro inscriptum, *de Secularisatione licita*, quos autem excerpere supervacaneum duco, quia omnes casus ad hæc duo possunt referri principia, licere sc. bona sacra & ecclesiastica ad quemcunque usum transferre, si publica necessitas & utilitas, religio & Pietas id postulat, per *auth. sancimus C. d. SS. Eccl. Nov. 46. p. tot. c. I. de reb. Eccl. non alien. in 6to R. I. de anno 1542. §. Aber die Kirchen-Kleinodien & s. Und zudiesen Christl. Werk. Schook. Libr. cit. de bon. Ecclesi. sect. I. c. 23. usque ad 29.* Sed quæritur, quomodo & à quo hujusmodi mutationes fieri debeant? Ad hanc quæstionem ut rite respondeamus, videndum prius esse, arbitror, quomodo & à quo res sacræ & ecclesiasticæ hanc qualitatem sanctitatis recipiant, & eo ipso constabit resolutio hujus qualitatis. Nihil enim, uti notissimum, tam naturale est, quam eo genere quidve dissolvere, quo colligatum est, *L. 25. ff. de R. I. Nov. 140. §. ult. Inst. Quibus mod. toll.* Olim de jure civili res fiebant sacræ per consecrationem, inaugurationem & destinationem ad usus sacros à pontificibus, vel qui jure Pontificum gaudebant, rite celebratam, *L. 9. §. I. ff. de Rev. Div. C. l. ult. ff. ut*

ff. ut in poss. Legat. Fest. voce sacer. p. 417. Tacitus Hist. V. 83. Hinc Ovidius Fast. I. v. 603. cecinit:

Sacra vocant augusta patres; augusta vocantur

Templa sacerdotum rite dicata manu.

Et sic ejus evocatio etiam horum autoritate fieri debebat, per evocationem sacrorum *L. 9. §. 2. de R. D. Beckelm. adff. de R. D. §. 4. Berger. Dissert. I. de Evocatione Deorum ex oppidis obsess. §. 2. Macrob. Saturn. III. 8. Brisson. de Form. I. p. 54. 63. & 64. Hodie distingvendum est inter religiones toleratas. Apud Romanæ ecclesiæ additos qualitas sacra rebus conceditur per Episcopos certis adhibitis solemnitatibus aquæ benedictæ & chrisimatis adhibitione. *Nov. V. c. 1. Nov. III. c. 7. can. 25. cap. 8. dist. 1. de consecrat. B. Linck. de jure episcop. c. 8. 55. & seqq.* Et contrario inviolabilis ista sanctitas rebus hisce sacris & ecclesiasticis per eosdem, Pontificem scilicet vel Episcopos, adimitur, adhibitis nonnullis ceremoniis & solemnitatibus. *Clement. 2. d. relig. dom. c. 2. & c. verum X. de foro competent. Svarez. c. 17. n. 9. & c. 19. n. 5. & 7. Everhard. Conf. 94. Gvido Papa. quest. 556.* Apud Augustana Confessione vero adscriptos, cum Principibus & reliquis statibus protestantibus jus circa sacra vi superioritatis territorialis per transactionem Passaviensem de anno 1552. & securam postea pacem religiosam an. 1555. Instrumentum Pacis vest. art. V. §. 27. concessum, & omnibus capitulationibus confirmatum inveniamus, idcirco & sola illorum autoritate res sacra vel ecclesiastica constituuntur, sine ullis ceremoniis, destinatione tantum & adhibitione ad usus sacros, & pro rerum diversitate nonnunquam solemnini divini cultus celebratione per Ministros huic rei prefectos, vid. Magnif. Dn. Hildebrand. in *introducet. in jur. Princip.**

cip.

cip. L. II. Tit. I. cap. I. §. 7. & seqq. & ibi cit. Carpz. Jurispr. Eccl. L. 2. def. 334. Stryck. in usu modern. ad tit. de Res. Div. §. 13. Grotius de Jur. B. & P. L. 3. c. 12. §. 6. Hinc ex ad- verso hoc jus immutandi res sacras vel ecclesiasticas & cultus superstitiosos etiam Principibus & reliquis imperii statibus jura circa sacra habentibus competit. Instr. Pac. Westph. art. V. §. 9. 10. & 11. Bechmann. medit. Polit. c. 17. §. 14. & seqq. Maurit. in Diss. de secularis. Bon. Eccl. cap. 5. §. 6. & ult.

§. VIII. Denique ratione præc. §. paucis tantum verbis & hujus quæstionis mentio est injicienda. Quod si relicta vel reditus à testatore quodam ad usum certum pium destinati & legati, ad eam causam non sufficient, quid tunc juris? si reditus ex aliis testatoris bonis suppleri possunt, & testator, fundo quodam demonstrationis seu designationis solummodo causa adjecto, indicare voluit heredi, unde relictum sine incommodo rei familiaris præstare queat, tunc reditus ex hereditate sunt supplendi, *L. 3. l. 12. ff. de alim. vel cib. legat. L. 96. de Leg. 1. Gvido Papæ in Decis. Gratianop. quasi. 8. & arg. L. legatum, ibidem Glossaff. de Leg. 2. Nam hujusmodi legata & relicta sunt integre præstanda, nec de illis Falcidia potest detrahi: *avib. similiter. C. ad L. Falcid. Brunnem. & reliq. Doctor. ad hanc avib. Nov. 131. c. 12. L. 6. ff. de fideicom. libert. Tiraquell. 26. Privileg. pia cause, Carpz. Conf. 86. Quod si vero defectus nec ex hereditate suppleri, nec heres ad id teneri potest: quando scilicet testator legato aut obligationi adjecit locum vel fundum taxationis gratia: hæc enim taxatio operatur, ut præstationi hæc conditio adjecta censeatur, si ex illo fundo vel redditibus tantum, quantum necesse est, percipi potest. *L. 8. §. 2. de Leg. 1. L. 180. Eod. L.***

§. de

§. de tritic. vino Legat. L. 95. in pr. ff. de Leg. 1. & Dd. ad b. L. in primis vero Barthol. & Jafon. Tunc hujusmodi legata & relicta ad proportionem fructuum eo destinatorum redigenda, vel usus, ad quem reditus non sufficiunt, in alium usum pium pro ratione fructuum ex consensu superioris immutari posse arbitror. *p. L. 4. ff. de Administ. rem. civit. & per L. 16. ff. de usu & usuf. Leg.* Ita tamen, ut memoria testatoris, quantum fieri potest, conservetur. *c. l. Hortled. im Reichs. Handel L. 4. c. 7. n. 10. & ea, quæ in §. antec. attulimus.*

§. IX. Antequam à sacra religionis consideratione discedamus, nonnulla adhuc de conditione mutandæ religionis adjicere, operæ precium duco. Sapius enim testamenta vel alias voluntates ultimas in primis in temporibus schismaticis conditas, conditione, si heres vel legatarius religionem mutaverit, vel modo, ut religionem mutaret, munitas deprehendimus. Et has adjectiones tanquam turpes considerari debere, communis est Dd. opinio. Cogeretur enim hujusmodi legatarius vel heres vel carere relictis, vel posthabito metu Numinis Divini, & neglecta pietate, conscientia, bona existimatione, & spreto bono æterno, ob spem lucri cujusdam temporalis & terrestris religionem mutare, quod omnino contra bonos mores est. *Instrum. Pac. Suec. art. 5. §. 34. confer. L. 8. pr. ff. de cond. Inst. & Lauterb. Coll. Præcl. ad Tit. de cond. & dem. ib. 2.* Et sic hæc turpes, tanquam lege impossibiles adjectiones & conditiones, pro nullis & non scriptis habentur, & quicquid sub hisce relictum validissimum manet. *L. 3. L. 6. §. 1. L. 14. L. 20. ff. de Cond. & demonstrat. L. 45. ff. de hered. Inst. §. 10. Inst. Eod. L. 12. L. 104. §. 1. de Leg. 1. Vinnius ad §. c. Inst. n. 1. Harpprecht. ibid. n. 11.*

Struv. *S. J. C. Exerc.* 10. *ib. II.* Schilter. *Exercit.* 38. §. 100.
 Imprimis autem conferre ad nostrum casum præsentem
 juvat Phil. Knipschild. *de Fideic. Fam. nob. c. 6. a n. 391. usque*
ad n. 448. Rumelin. *ad Aur. Bull. part. 3. Diff. 6. Corall. 2. &*
Myler. ad c. Rumel. Jac. Alemannus in Palestra Consult.
Jur. Illustr. consult. 10. Carpz. Dec. 89. Magnific. D. Hil-
debr. in Introd. L. II. tit. 14. c. 8. §. 62. Quod si vero in te-
 stamento quodam tantum lex quædam adjecta deprehen-
 ditur, quæ prohibet, quo minus ususfructus quidam vel
 habitatio aut alia bona in manus huic vel illi religioni ad-
 dictorum veniant, & sic certam qualitatem antecedentem
 Personæ hoc relictum habere, vel eo uti, frui, volentis,
 requirit; tunc nonnulli Ddorum arbitrantur, hanc legem
 & adjectionem validam esse, & pro scripta haberi debere.
 Nihil enim turpis in se, uti conditio, continet, Harpprecht.
Resp. 83. n. 638. Quilibet enim Dominus rei suæ, quam in
 alterum transfert, quamcunque vult, legem dicere valet.
L. ult. C. de pact. L. 20. §. 1. de Pact. dotal. §. 40. Inst. de rer.
divis. Peregrinus de Fideic. art. 14. n. 30. Et sic scimus, te-
 statores prohibere valide posse, ne heredes bona intuitu
 certæ personæ alienent. *L. 114. ff. de Leg. 1. & Romulej. in*
b. l. Tr. de testatorum præceptis bona extra familiam alienari
prohibentibus passim. L. 88. §. 14. & seq. de Leg. 2. & Brunnem.
n. 14. Vicen. Fufar. de Fideic. subst. qu. 711. n. 23. & qu. 606.
per integrum, Harpprecht. Resp. vol. IV. Resp. 83. n. 636.
& autor. ibi liberaliter citat. Herm. Vultej. in cons. Marpurg.
V. cons. 29. n. 38. Inde non video, quid impediatur testato-
 rem, quo minus prohibeat, ne hoc vel illud de suis bonis
 in hujus vel illius religionis addictorum manus & domi-
 nium perveniat; & quid obstat, quo minus hujusmodi
 lex in testamento à testatore suis bonis & hereditati adje-
 cta

ita impleatur. Nam in quibusvis conditionibus & adjectionibus defuncti voluntas primum locum obtinet. L. 19. de Cond. & demonstr. L. 35. §. 3. ff. de hered. instit. & ea, quæ in §. 3. c. 1. proposuimus.

§. X. Tertium fundamentum, Superioribus potestatem ultimas voluntates iure factas mutandi tribuens, diximus honestatem publicam. Non omnem nos indistincte accipimus honestatem, sed eatenus tantum, quatenus publicum decorum & bonos mores denotat: non enim nobis animus est, heic definire, quomodo quis honestum debeat condere testamentum, & quid testatori incumbat in declaranda sua voluntate ultima ex honestatis ethica regulis observare; sed indicare tantum constituimus illam honestatem publicam, quæ bonos mores & decorum civitatum in se comprehendit, & scandalo & turpitudini opponitur. L. 15. ff. de Cond. Inst. 197. & L. 144. de R. 7. Stryck. *disp. de iure liciti, sed non honesti*, ob quam scilicet Superior ultimas voluntates subiectorum iure factas citra iniuriam, ad scandalum tollendum publicum, immutare potest. Ad hanc classem ante omnia omnes pertinent institutiones & legata sub conditione vel modo turpi relicta, in quibus in tantum ultima voluntas testatoris mutatur, ut huiusmodi adiectionem heres vel legatarius adimplere non debeat; sed pro non adiecta habeatur, & institutio sive legatum pure factum & relictum censeatur. L. 3. L. 6. §. 1. L. 20. ff. de cond. & demonstr. L. 9. L. 14. L. 15. ff. de cond. inst. L. 45. de hered. inst. §. 10. Inst. eod. L. 29. §. 2. ff. de test. mil. L. 2. §. 44. ff. ad Scitum Trebell. Hopp. in *diff. pec. de Joco c. 4. §. 15.* & Leges & autores quos in Spho præced. citavimus. conf. Franzk. L. 1. ref. 15. Brussel. L. 4. tit. 2. n. 7. & seq. Fular. *de subst. q. 454. n. 99.* Mantica

*de conject. ult. vol. L. 7. c. 1. n. 18. Zæsius ad tit. de condit.
& demonstr. n. 3. Stryck. de caut. test. c. 16. §. 33. & seq. de
quibus conditionibus turpibus cum omnes Commenta-
tores ad Titulos ff. de Condit. Inst. & de Condit. & Demonstr.
& ad §. Impossibilis conditio. Inst. de hered. instituend. im-
pense satis tractent; plura adferre supervacaneum duco.
Sed ad nonnullos casus speciales indicandos me accin-
gam, ubi insignis mutatio voluntatis defuncti à superio-
re licite suscipienda dicitur. Sic potest ultima voluntas
alicujus, qui ad usum illicitum vel inhonestum aliquid
legaverit, vel redditus reliquerit, adeo mutari, ut relicta
in alium licitum & honestum, adhibitis primoribus civi-
tatis & heredibus, vel autoritate superioris, convertan-
tur, ita tamen, ut memoria testatoris, quantum fieri
potest, inscriptione vel alio modo conservetur. Huc
pertinent casus de spectaculo & ludis inhonestis. L. 16. ff.
de usu & usufr. junct. L. 4. ff. de Administr. civit. cons. om-
nino Gothofr. in not. ad L. 14. §. 5. ff. de Relig. & sumt. fun.
Brunnem. & aut. ad L. c. 16.*

§. XI. Ex nostro honestatis publicæ principio &
mutatio illarum ultimarum voluntatum, in quibus in-
eptæ quædam conditiones, quæ publicum decorum &
mores consuetos lædunt, defenditur. Ita ut hujusmodi
derisoriarum adjectiones tanquam nihil valentes secundum
mentem & mandatum testantis haud sint exequenda.
Plura harum mutationum in nostro jure dantur exem-
pla, quæ omnia allegare, referre, & explicare, instituti
rationem, & magnitudinem schediasmatis & speciminis
cujusdam academici transenderet. Quare unicum vel
alterum exemplum adducere liceat: Habemus casum
in L. 27. ff. de Cond. Inst. ubi quis sub hac conditione he-
redem

redem quendam instituit, si exequias suas in mare ad-
 cerit. Hæc conditio cum sit contra honestatem atque
 decorum, non est implenda, nec heres conditioni non
 obtemperans, ab hereditate expellendus; sed potius,
 uti Modestinus ait in *c. lege*, laudandus magis quam accu-
 sandus est, qui reliquias testatoris, non in mare secundum
 ipsius voluntatem abiecit, sed memoria humanæ condi-
 tionis sepulturæ tradidit. Homines enim, non uti ani-
 mantes, abijci, sed sepeliri debent. Cicero *1. Tusc. conf.*
etiam in Lib. 3. de finibus. Lactant. *II. 2.* Hopp. *in cit. diff.*
de Joco c. 4. §. 17. Comment. *ad c. L. 27.* imprimis vero Paul.
 de Castro, qui casus cujusdam ridiculi, & modi contra
 honestatem publicam adjecti mentionem injicit. Nimi-
 rum Doctorem quendam Paduanum in suo testamento
 mandasse, ut corpus suum ad sepulturam duceretur cum
 tubis, & ut celebrarentur nuptiæ, utque uxor indueretur
 pannis rubeis, si ea hereditatem capere vellet. Quam
 adjunctionem, tanquam contra bonos mores & honesta-
 tem, non valere, ex *L. 113. §. fin. de Leg. & L. 9. 14. & 15. de*
cond. inst. dijudicandum. Conf. de casu hoc ridiculo Hopp.
cit. diff. de Joco c. 4. §. 19. & seq. Ad has ineptas & contra
 bonos mores defunctorum voluntates & istæ sunt refe-
 rendæ, quando, ut vestes aut alia supervacua in funus
 impendantur, à testatore mandatur, uti in *L. 113. §. 5. de*
Leg. 1. item in L. 40. §. 2. ff. de Auro & Arg. leg. ubi mulier
 quædam testamento suo ita cavuit: *Funerari me arbitrio*
viri mei volo, & inferri mihi quæcunque sepultura meæ causa
feram. ex ornamentis, lineas duas ex margaritis, & viriolas
ex smaragdīs. Non autem oportet ornamenta cum cor-
 poribus condi, nec quid aliud hujusmodi. *L. 14. §. 5. ff.*
de relig. & sumt. fun. Brunnem. *ad b. l. n. 11.* Mortui enim

nulla re amplius indigent, sed veste ferali & liateis sepulchralibus contenti sunt. Job. I. v. 12. Carpz. *Jurispr. eccles.* L. 2. d. 392. n. 15. Alexand. ab Alex. 3. *Genial.* 2. §. 6. c. 4. Sueton. *in Aug.* c. 100. & addi adhuc potest casus L. 4. §. 6. *in f. ad L. Jul. pecul.* Hæ & similes adjectiones, tanquam ineptæ, & moribus ac decoro contrariæ, nequaquam adimplendæ sunt, cit. Legibus & L. 7. *in fin. de annuo legat.*

§. XII. Hæc essent itaque generaliora fundamenta, eorumque conclusiones, quæ Superioribus indistincte & semper potestatem legitimam tribuunt, ultima hominum elogia citra ullam iniuriam mutandi. Sunt quidem præter hæc tria recensita, salutem scilicet publicam, religionem & honestatem, alia causæ, ob quas ultimæ voluntates licite & iure mutari possunt. Ast hæc vel ad hæc tria possunt referri principia, aut sunt speciales casus in iure iamiam determinati, quorum mutandi iustitia non in causa, sed lege consistit: quippe causæ istæ, ob quas suscipiuntur mutationes, non adeo sunt generales, ut semper & indistincte sufficientem præbeant ansam, licite testamentum mutandi: quales sunt æquitas & utilitas privata, quæ læsæ quidem nonnunquam in testamento mutationem permittunt, uti in casu L. 5. §. *pl. ff. de administrat. tut.* ubi tutori permittitur, ob æquitatem & utilitatem pupilli negligere patris præceptum, ut si pater caverit, ne quid rei suæ distraheretur, vel ne mancipia distrahantur, vel ne vestis, vel ne domus, vel ne alia res periculo subiectæ: Summum enim damnum pupillus pareretur, si adiecta hæc prohibitio valeret, cum necessario hæc res, quæ servando servari non possunt, interirent. conf. L. 7. §. 1. *de administr. tut.* Lauterb. *ad b. V. tb. 9. in fin.* Sic etiam

ob

ob utilitatem pupilli Dd. statuunt testatorum prohibitionem confectionis inventarii tantum ad publicam illius consignationem; non vero ad privatam spectare, quippe quam neglecta prohibitione testatoris tutor celebrare debet. Carpz. *P. H. c. 11. def. 4.* Wesemb. *P. 2. conf. 68. n. 4.* Besoldus *ad Jus Würt. p. 4. l. 3. §. 9.* Hopp. *ad Pr. Instit. de satis tut. in usu bod.* Quam inventarii confectionis prohibitionem quoad personas, cui legitima debetur, Jus nostrum Noricum in totum reprobavit per Decreta de an. 1671. d. d. 23. Januar. **Die Enthebung der Inventariens betr.** & de an. 1664. d. d. 6. Martii & 6. Maii. **Das Verboth die Enthebung des Inventirens betr.** Aliud exemplum est in *L. 14. §. 6. ff. de relig. & sumt. fun.* ubi testatori ex æquitate non obtemperatur, qui ultra facultates sumtus funeris faciendos mandavit. Elegans exemplum recissi ob solam æquitatem testamenti refert Valer. Max. *Exempl. memorabl. L. 7. c. 7. n. 4.* At non tam universales & prægnantes æquitas & utilitas privata sunt, ut tanquam fundamenta mutationum proponi possint. Nullum enim sic firmum & tutum maneret testamentum; quippe vel unicum vix profertur ultimum voluntatis testantis decretum, in quo non æquitatem læsam, vel ipsi heredes invicem, vel legatarii, vel heredes ab intestato in testamento exclusi, vel æqualiter non instituti, & quæ sunt hujusmodi farinæ plura, querantur. Secundo loco addi potest dolus metus & fraus, ob quam ultima hominum elogia mutari queunt. Dolus autem vel committitur ab heredibus & legatariis, de quibus jam in Jure nostro Pandect. speciali titulo prospectum, *Tit. si quis aliquem testat. prob. vel coëg.* Lauterb. & *comment. ad hunc titulum.* Carpz. *L. 3. c. 5. d. 9. & 16. & d. 8.* Berlich. *3. concl. 7. n. 4.*
 vel

vel ab ipsis testatoribus; & tunc applicanda est lex *l. §. 2. quæ in fraud. cred.* sic libertas ex testamento non competit, cum hereditas solvendo non est. *l. §. pr. ff. qui & à quibus manum.* Creditur enim, testatorem in fraudem creditorum servos liberos jussisse, *per c. l. §. 1. & L. 10. cod.* Tertio causa mutandi ultimas voluntates sapius est error. Error enim omnem excludit consensum & voluntatem. *L. 115. §. 2. ff. de R. J. & Joh. à Sande ad b. l. L. 8. L. 9. C. de jur. & fact. ignor.* & tunc ex verosimili testatoris voluntate ultima mutatur voluntas. Sic in *l. 4. C. de bered. inst.* auferendam filio subdito hereditatem, quem pater legitimum filium credidit, & heredem instituit, non instituturus, si alienum nosset, legimus. Cui ad stipulatur *L. 5. C. de testament.* Idem casus deprehenditur in *L. 3. Cod.* cui adjungenda est *L. 7. C. de testam. milit. L. 9. pr. & §. 1. ff. de bered. inst. L. 72. §. 6. ff. de cond. & demonstr. L. 1. C. de fals. caus. adj. Carpz. 3. Resp. 22. num. 16. Cujac. 17. obser. 21. conf. Lauterbach. coll. Pract. ad l. ff. de bered. inst. §. 29.* Sic quoque vitiantur legata, si in corpore rei, vel persona legatarii, vel ejus nomine appellativo, erratum à testatore fuerit. *L. 9. p. L. 62. §. 1. ff. de bered. inst. L. 4. pr. de legat. 1. L. 8. §. 3. de Leg. 2. Vinn. Part. jur. civ. L. 1. c. 51.* Elegans exemplum olim mutata & rescissa ultimæ voluntatis ex probabili testantis mente ob errorem refert Valer. Max. *Exemp. memor. L. 7. c. 7. n. 4.* quod integrum addere casus elegantia & singularitas suadet: Militantis cujusdam pater, cum de morte filii falsum è castris nuncium accepisset, aliis heredibus scriptis decessit. Peractis deinde stipendiis, adolescens reversus, domum errore patris impudentiaque amicorum sibi clausam reperit. Quid enim illis inverecundius? florem juventæ pro re-
publica

publica absumferat, maximos labores & plurima pericula toleraverat; adverso corpore exceptas ostendebat cicatrices, & postulabat, ne avitos ejus Lares otiosa urbi onera possiderent. Itaque depositis armis coactus est in foro togatam ingredi, militiam acerbe. Cum improbissimis enim heredibus de paternis bonis apud centum viros contendit: omnibusque non solum consiliis, sed etiam sententiis superior discessit. Similis casus est *in l. 28. ff. de inoffic. testam.* Alia adhuc mutatio à superioribus vel iudice ob errorem ex probabili & verosimili mente testatoris suscipienda *in l. 7. ff. de ann. leg.* proponitur. Vbi JCTUS POMPONIVS in hæc verba referibit: *nec tamen, inquit, semper voluntas ejus aut jussum conservare debet: velut si Prætor doctus sit, non expedire pupillum eo morari, ubi pater jusserit, propter vicium quod pater ignoravit, in his personis esse, apud quas morari jussit.* Præsupponitur enim, si hoc vel illud testator scivisset, illum hoc nunquam injunxisse, sed id, quod superior ex verosimili voluntate testantis mutavit, mandasse. *conf. l. 1. C. Vbi Pupill. educ.* Bald. *in l. si testam. C. de testam.* Convenit quoque cum dictis Exemplum *l. 8. & 10. ff. de Confirm. tut.* Ubi ex verosimili mente testatoris tutor testamento paterno datus, si post mortem patris apparuit diminutio facultatum tutoris dati, vel morum antea cæлата vel ignorata emerit improbitas, aut inimicitia cum patre exarserunt, à prætore mutari debet, quia pater alium, si posset, constituturus esse tutorem creditur; magis enim voluntas testantium quam verba sunt attendenda. *l. 4. C. de liber. præter. l. 16. C. de Fideicommiss.* Adde *l. 3. ff. de administr. tutor.* Romulej. *in cit. tr. n. 224. n. 247. in fin.* Plures casus harum mutationum lege *in leg. 102. ff. de condit. & demonstr. l. 30.*

G

C. de

C. de fideicom. L. 6. C. de Inst. & Substit. At hæc adduxisse sufficiant, ne contra nostrum propositum impingere videamur: quippe in illo tantum occupatus esse debebam, ut de potestate superiorum in mutandis ultimis voluntatibus demonstrarem, quando & ex quibus causis superiores ultima subjectorum elogia jure facta citra injuriam indistincte mutare possint. Nec de illis mutationum generibus dicere constitui, quæ ex speciali lege vel dispositione proveniunt: de quibus late & passim in Libris ff. 27. usque ad 37. tractatur. Claudam itaque rivos, DEO Optimo maximo maximas, quas mens potest concipere & lingua proferre gratias, pro suo quod mihi in hoc negotio præstitit, auxilio persolvens. Abs te vero, Lector benevole, repetitis precibus enixe contendo, velis incongrua, omissa & superflua dicta; humana fragilitati, illi temporis velocitati, materiae prolixitati, tribuere, atque æquo ac benigno animo sufferre, referre, efferre.

SOLI DEO GLORIA.

Damit nichts leer bleibe, hat man, so viel der Platz vergönnen will, (Tit.) denen Herren Liebhabern mehrere Dispp. angeben, und darbey dienstlich melden wollen: Daß solche, wie gegenwärtige, ebenmässig zu Jena in der Hellerischen Buchdruckerey, (mit einem gedruckten Catalogo, der noch viel 1000 Stücke, von allerhand in alle Facultäten einschlagende Dispp. in sich fasset,) um billigen Preis zu haben sind, als:

de Münchhausen de Vicariatu Italico.
Mülleri de decrementis imperiorum.

Mühl-

Mühlportii de investitura Prælati feudali circa bona ecclesiastica.

Mülleri de emigratione religionis causa.

Mylii de citatione Vasalli & simultanee investiti Saxoni-
ci ejusque insinuatione.

Meyeri de Statuis & Coloffis Rolandinis.

Mylii de feloniam ante præstitum fidelitatis juramentum
commissa.

Mascovii de Primatibus, Metropolitanis, & reliquis
Episcopis ecclesiæ Germanicæ.

Ejusdem de regali imperialique Augustorum Germa-
niæ Augustarumque coronatione.

Ejusdem de jure Imperii in Magnum Ducatum Etruriæ.

Ejusdem de legitima electione & coronatione poten-
tissimi Poloniarum Regis Augusti III.

Ejusdem de jure fœderum in S. R. Imperio.

Ejusdem de originibus officiorum aulicorum S. R. I.

Ejusdem de fœderibus commerciorum, vulgo com-
mercien-tractat.

Ejusdem de Censu Judaico.

Ejusdem de iure stapulæ ac nundinarum civit. Lipsiæ.

Mülleri (Petri) de conventibus circulorum in S. Rom.
Imperio.

Ejusdem de concordia discordantis Germaniæ.

Ejusdem de immunitatibus prædiorum ecclesiastico-
rum à muneribus.

Ejusdem de iure investiendi Status Imperii Germ. Rom.

Ejusdem de iure agnatorum: I. in genere. II. quoad
ius personarum. III. Ratione iuris feudalis, & quidem
IV. de probatione agnationis in feudis, in tutelis & suc-
cessionibus. V. de consensu agnatorum in alienatione
feudi nec non delictis.

Eius-

Eiusdem de Camera Principis.

Eiusdem de mandatis Ducum militarium.

Eiusd. de feudificatione in fraudem creditorum facta.

Eiusd. de onere dotandi filias illustres patrum apanagiatorum.

Eiusdem de edificio prædii nobilis.

Eiusdem de are alieno à successoribus feudi solvendo.

Eiusdem de copiis auxiliariis Statuum Imperii, von der Reichs-Hülffe.

Eiusdem de iuris episcopalis in terris Protestantium à Romano-Catholicis injuste prætenfa Reviviscentia.

Ejusdem de gynocratia in regionibus Imperii German. Menckenii de residuo pretii ex feudo ob debita feudalia sub hasta vendito.

Ejusdem de iuribus civium Misnia & Thuringiæ acquirendi feuda equestria.

Ejusdem de eo quod iuris est circa subscriptionem librorum symbolicorum à Jure Sacrorum inprimis Principum Evangelicorum dependentem.

Ejusdem Jus fisci mero adhærens imperio proponens.

Ejusdem de pœna privationis feudi in vasallum dolo vel negligentia investituræ renovationem non petentem legibus statuta.

Ejusdem de jure protimiseos domino directo in quavis feudorum alienatione sec. Jus Saxonie. competente.

Ejusdem de iure sepulcrorum familiarium atque hereditariorum eiusdemque illicita non omnibus consentientibus divisione aliave alienatione.

Nehringii de privilegiis Pastorum.

Neumannii de re ditibus Pastorum ecclesiæ.

F I N I S.

Altdorf, Diss., 1719

ULB Halle
004 548 175

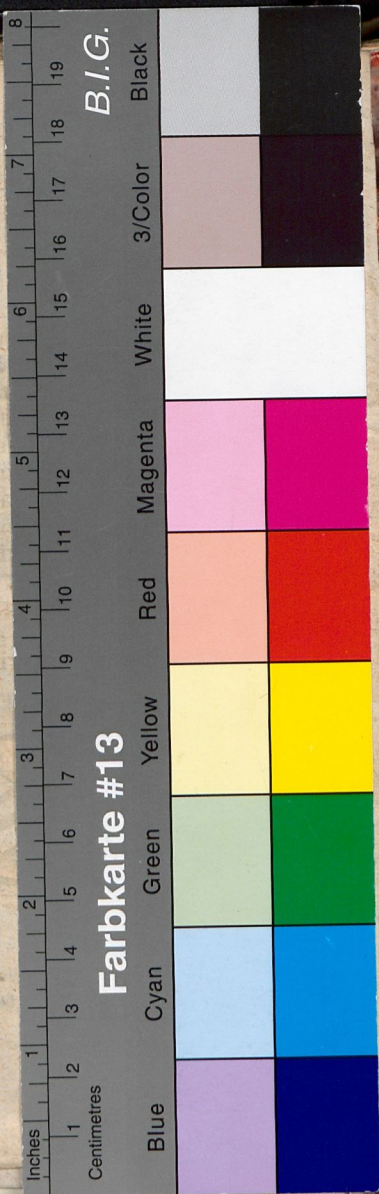
3

f

56.

1719/46

DISSERTATIO IVRIDICA INAVGVRALIS
DE
POTESTATE SVPERIORVM
IN MVTANDIS
VLTIMIS VOLVNTATIBVS.

16. 5

GERMANICE:
Von der Macht eines Fürsten, seiner Vorfahren, auch Unterthanen, verfertigten letzten Willen ändern zu können.

QVAM
IN INCLVTA VNIVERSITATE ALTORFINA
D. XXIII. APRIL. ANNO MDCCXIX.
PRO LICENTIA

EXPOSUIT
HIERONYMVVS ECKEBRECHT,
NORIMBERGENSIS.

23

IENAE,
REC. LITTERIS IO. BERNH. HELLERI,
A. O. R. MDCCXLI.